

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΣ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1949

ΑΡΙΘ. 16

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο περί έορτασμοῦ τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος τῆς χριστιανικῆς Ἑλλάδος νόμος.—† *Μητροπολίτου Κῶου Ἐμμανουήλ*, Ἡ κλήσις εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον κατὰ τὸν Massillon (Ε', τέλος): Τὰ ἀνευ κλήσεως τρομερὰ ἐπακολουθήματα.—† *Ἐπισκόπου Ταλαντίου Βασιλείου*, Ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Σκόρου Γρηγορίου πρὸς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν(Α).—† *Ἐπισκόπου Νύσσης Γερμανοῦ*, Αἱ μαρτυρίαι τῆς σημερινῆς Ἐκκλησίας.— *Π. Τρεμπέλα*, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Γενικοὶ χαρακτηρισμοὶ τῆς ἀνατολικῆς λατρείας.— *Χρ. Μ. Ἐνισαλείου*, Ἡ Γουγκλισία τῆς Κυριακῆς (Ε', τέλος).— Μία σπουδαία ἀπόφασις περὶ τῶν ἀπαχθέντων ἑλληνοπαίδων.—† *Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Παντελεήμονος*, Συμπάθεια Ἀγγλικανῶν πρὸς τὴν δοκιμαζομένην Ἑλλάδα.— *Παρατηρήσεων Στέλλη*: Ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία.— Ἡ ἀπήχησις τοῦ παιδομαζώματος.— Ἐλπιδοφόρος ἀρχή.— Οἱ σεισμοὶ τῆς Χίου.— *Χρονικά*.

ΠΕΡΙ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ ΤΗΣ 19ΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Νόμος ὑπ' ἀρ. 984, Ἐφημ. Κυβερν. ἀριθ. φύλλ. 133 (Τεύχος Α') τῆς 21 Ἰουνίου 1949)

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Δ' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον 1.

Ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ ἔτος 1950 συμπληρώσει δεκαεννέα αἰῶνων ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δρίζεται Πανελλήνιος ἑορτασμός τοῦ γεγονότος τούτου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τελῶν ὑπὸ τὴν ὕψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων.

Ἄρθρον 2.

Ι. Πρὸς παρασκευὴν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ἑορτασμοῦ καθίσταται παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰκοσαμελὴς Ἐπιτροπὴ φέρουσα τὸ ὄνομα «Ἐπιτροπὴ ἑορτασμοῦ τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος» καὶ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κάτωθι μελῶν:

1) Τοῦ Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὡς Προέδρου.

2) Τοῦ ἐκάστοτε Ἀντιπροέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου τῶν οἰκείων Συνοδικῶν περιόδων.

3) Τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν τῶν Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν: α) Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως, β) Θεσσαλονίκης, γ) Βερροίας, δ) Νικοπόλεως καὶ Πρεβέξης, ε) Κορίνθου καὶ στ) Κρήτης.

4) Τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς.

5) Τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐξωτερικῶν.

6) Τοῦ Προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

7) Τῶν Πρωτάνεων τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

8) Τῶν Κοσμητόρων τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

9) Ἐκ δύο Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἑνὸς ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁριζομένων ὑπὸ τῶν οἰκείων Σχολῶν.

10) Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ἐθνησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

II. Τὰ ἀνωτέρω μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπόντα ἢ κωλυόμενα ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῶν νομίμων ἀναπληρωτῶν αὐτῶν.

III. Ἡ ἀνωτέρω εἰκοσαμελὴς Ἐπιτροπὴ ἐκλέγει δι' ἀποφάσεώς της καὶ ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις παραμενόντων μελῶν αὐτῆς πενταμελὴ Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ἐδρεύουσαν ἐν Ἀθήναις, εἰς ἣν μεταβιβάζει μέρος τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς ὁριζομένων.

IV. Ἡ εἰκοσαμελὴς Ἐπιτροπὴ ἑορτασμοῦ δύναται νὰ δρίζῃ Ὑποεπιτροπὰς ἐκ τῶν μελῶν της, ὧν τὰς ἀρμοδιότητας καὶ τὴν ἔδραν καθορίζει δι' ἀποφάσεως αὐτῆς.

Ἄρθρον 3.

Ἡ Ἐπιτροπὴ καταρτίζει τὸ πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ, ὅπερ θέλει κυρωθῆ διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐθνησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 4.

Ι. Πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τοῦ ἑορτασμοῦ δρίζονται οἱ κάτωθι πόροι:

α) Ἐπιχορήγησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιμεριζομένη δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱ. Συνόδου ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικὸς Ὀργα-

νισμούς, Ι. Ναούς και Ι. Μονάς της Ἐπικρατίας, ἀναγραφομένων τῶν σχετικῶν κονδυλίων εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς αὐτῶν.

β') Ἐπιχορήγησις τοῦ Κράτους, ἀναγραφομένη εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς τοῦ Ὑπουργείου Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας τῶν δύο οικονομικῶν χρήσεων 1948—49 καὶ 1949—50 καὶ ὀριζομένη δι' ἕκαστον ἔτος εἰς δραχμὰς πέντε ἑκατομμύρια.

γ') Πᾶς ἕτερος πόρος, ὃν ἤθελε προτείνει ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἠθέλον ἐγκρίνει οἱ ἀρμόδιοι Ὑπουργοὶ ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

II. α') Ἀπαντες οἱ πόροι τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ κατατίθενται ἐντόκως παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ἢ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὸ ἴδιον λογαριασμὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος.

β') Ἡ ὅλη διεξαγωγὴ τῆς κινήσεως τοῦ (λογ)ισμοῦ ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Λογιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, πᾶσα δὲ εἰσπραξίς καὶ πληρωμὴ πραγματοποιεῖται κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐντολῇ τοῦ Προέδρου αὐτῆς.

γ') Κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐντολὴν τῶν δαπανῶν ἐπιτρέπεται παρέκκλισις ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου «περὶ Δημοσίου Λογιστικοῦ».

δ') Τὸ τυχὸν μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἑορτῶν προκύπτον περίσσευμα διατίθεται μετ' ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ τῆς 19ης ἑκατονταετηρίδος τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν ἐπιστημονικῶν ἔρευνῶν περὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ τὴν καθόλου Θεολογικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐν γένει ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ε') Ἀπαντα τὰ σχετικὰ δικαιολογητικὰ δαπανῶν μετὰ λεπτομεροῦς ἀπολογισμοῦ καὶ δηλώσεως τοῦ τυχὸν ὑπολοίπου ὑποβάλλονται ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ἑορτασμοῦ εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον πρὸς τελικὸν ἔλεγχον.

Ἄρθρον 5.

Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος θέλουσι καθορισθῆ διὰ Βασιλικῶν Διαταγμάτων, ἐκδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ μετὰ πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ.

Ἄρθρον 6.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἑορτασμοῦ ἀπαλλάσσεται ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν τελῶν.

Ὁ παρὼν Νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Δ' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς καὶ παρ' ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς δημοσιευθήτω διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτελεσθήτω ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἰουνίου 1949

ΠΑΥΛΟΣ

B.

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς
K. ΤΣΑΤΣΟΣ

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰουνίου 1949

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς

Γ. ΜΕΛΑΣ

Η ΚΛΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΣΤΑΔΙΟΝ (Κατὰ τὸν Massillon)

Ε'

Τὰ ἄνευ κλήσεως τρομερὰ ἐπακολουθήματα

Ἀπὸ ὅλα ὅσα εἶπομεν μέχρι τοῦδε, εἶναι εὐκόλον νὰ συναγάγωμεν, ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ καρπὸς τῆς παρουσίας μελέτης: εἶναι, ὅτι ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ, ἐὰν ἡ κλήσις του εἶναι σημειωμένη με τοὺς τέσσαρας τούτους χαρακτῆρας: *ἐὰν ἔχετε τὴν μαρτυρίαν τῶν Ποιμένων καὶ τῶν Προφητειῶν*, ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστός, *τὴν μαρτυρίαν τοῦ λαοῦ, τὴν μαρτυρίαν τῆς ἰδίας ὑμῶν συνειδήσεως*, καὶ τέλος *τὴν τῶν ταλάντων*, δηλαδή, ἐὰν ἡ ἀποστολή σας ὁμοιάσῃ με τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἂν σὰς ἀποστέλλῃ, ὅπως ὁ Πατὴρ του ἀπέστειλεν αὐτόν: *Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατὴρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς*. Ἐὰν δὲν ἀντιλαμβάνεσθε διόλου ἐν ὑμῖν τὰ τέσσαρα ταῦτα δείγματα, ἐὰν καὶ μόνον ἀμφιβάλλετε περὶ αὐτοῦ, μὴ προχωρήτε· μὴ εἴσθε τόσο θρασυεῖς, ὥστε νὰ ἐμφανίζεσθε· *ἀναμείνατε τοῦλάχιστον ἕως διου ὁ Κύριος ἐξηγηθῇ σαφέστερον*.

Τὰ ἐπακολουθήματα τῆς εἰσόδου εἰς τὸ ἱερὸν λειτουργήματα ἄνευ κλήσεως εἶναι τρομερὰ: Ἀκούσατέ τα. Δηλαδή πρῶτον, ἐὰν εἰσέλθετε εἰς τὸ Ὑπουργήμα χωρὶς νὰ εἴσθε εἰς αὐτὸ κεκλημένοι, δὲν θὰ λάβετε κατ' αὐτὸ τὴν χάριν τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἀναμφιβόλως θὰ σημειωθῆτε κατ' αὐτὸ διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ ἱεροῦ χαρακτῆρος, εἶναι ἀληθές· ἀλλὰ τοῦτο θὰ εἶναι διὰ σὰς *χαρακτῆρ ἀποδοκιμασίας*, καὶ δὲν θὰ λάβετε δι' αὐτοῦ τὴν *ἐκχυσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*, τόσο ἀναγκαίαν διὰ νὰ σὰς στηρίξῃ εἰς τὰ λειτουργήματά σας. Οὕτω, παραδεδομένοι εἰς τὴν ἰδίαν ὑμῶν ἀδυναμίαν, θὰ ἔχετε σκοπέλους· ὅλα τὰ ὑπουργήματά σας: Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως θὰ εἶναι ἡ παγίς τῆς ἀθωότητός σας· ὁ ἄμβων, τὸ θέατρον τῆς ἀλαζονίας σας· τὸ Θυσιαστήριον, ὁ τόπος τῶν ἐγκλημάτων σας· ἡ κληρονομία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ εὐκαιρία τῆς ἐκλύσεώς σας καὶ τῆς φιλαργυρίας σας· ἡ διαχείρισις τῶν ἱερῶν πραγμάτων, ἡ πηγὴ τῆς ἀθρησκείας σας καὶ τῆς σκληρύνσεώς σας: αἱ παρακλήσεις θὰ σὰς διαφθείρουν· αἱ ἀνθρώπινοι φιλοφρονήσεις θὰ σὰς κυβερνοῦν· οἱ κανόνες θὰ ὑποχωροῦν πάντοτε εἰς τὰ συμφέροντά σας· ἡ ἀλήθεια δὲν θὰ εὕρῃ ἐν τῷ προσώπῳ σας προστάτην παρὰ μόνον, ὅταν θὰ σὰς εἶναι ὀφελίμον νὰ ἀμυνθῆτε ὑπὲρ αὐτῆς· *ἐὰν εἴσθε Ποιμὴν, θὰ εἴσθε μισθωτός· ἐὰν ὑψωθῆτε εἰς ἀξίωμα, θὰ εἴσθε ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας καθήμενος ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου*. Πόθεν προέρχονται αὐτά; *Λαμβάνοντες τὸ ἐξωτερικὸν χρίσμα, δὲν ἐλάβετε τὸ χρίσμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*· ἐπιθέτουσα τὸ φοβερὸν φορτίον τῆς Ἱερωσύνης ἐφ' ὑμᾶς, ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν δὲν σὰς ἀπένευε τὴν ἱερατικὴν χάριν, ἥτις μόνη δύναται νὰ βοηθῆ εἰς τὸ νὰ βαστάξῃ τις τὸ ἱερὸν τοῦτο φορτίον: θὰ καμφθῆτε ὑπὸ τὸν ζυγόν· ὅλα τὰ βήματά σας θὰ εἶναι νέαι πτώσεις· ὅλαι αἱ ὑπηρεσίαι σας θὰ εἶναι βεβηλώσεις: θὰ ὀδηγήσετε εἰς τὴν ἀπώλειαν ἐκεῖ-

vous, τοὺς ὁποίους ὀδηγεῖτε, καὶ θὰ ἀπολεσθῆτε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος. Ὁ Σαούλ, λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἀπεδοκιμάσθη, καίπερ κληθεῖς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔλαβε παρὰ μέρος τῆς χάριτος τῆς βασιλείας, ὅτε ἐχρίσθη Ἄρχων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ὅταν ὁ Κύριος διέταξε τὸν Σαμουὴλ νὰ χύσῃ ἐπ' αὐτοῦ μικρὸν μόνον σκεῦος ἐλαίου, «φρακὸν ἐλαίου»¹, εἰκόνα τῆς οὐρανόθεν χάριτος. Ὁ Δαυὶδ ἂν ἐναντίας ἔγινε βασιλεὺς κατὰ τὴν καρδίαν τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ χάρις καθιερώσεως του εἶναι ἀφθονωτέρη, καὶ ὁ Σαμουὴλ ἔχει διαταγὴν τοῦ Κυρίου νὰ γεμίσῃ σκεῦος, πλήρες ἐλαίου, καὶ νὰ τὸ ἐπιχύσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἄρχοντος τούτου: *Πλήσον τὸ κέρας σου ἐλαίου*². Ἐὰν τὸ διάφορον μέτρον τῆς χάριτος τῆς καθιερώσεως συνεπήγαγε τὴν μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῆς βασιλείας καὶ τῶν ἀρετῶν τῶν δύο τούτων Ἄρχόντων ἔαν ὁ πρῶτος ἀπεδοκιμάσθη ἔαν ἡ βασιλεία του δὲν ἦτο παρὰ συνέχεια συμφορῶν καὶ ἐγκλημάτων, δι' αὐτὸ τοῦτο μόνον ὅτι δὲν ἔλαβε μὲ τὸ ἱερὸν χρίσμα ὅλον τὸ πλήρωμα τῆς χάριτος τῆς βασιλείας, εἰς τὴν ὁποίαν μ' ὅλον τοῦτο ἦτο κεκλημένος· *σεῖς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς δὲν καλεῖ διόλου εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ἱερατικὴν ταύτην Βασιλείαν*, ὡς τὴν ὀνομάζει Ἀπόστολός τις· *σεῖς εἰς τὸν ὁποῖον συνεπῶς θὰ ἀρνηθῆ ἕως τοῦ ἐλαχίστου βαθμοῦ τὴν χάριν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐπαγγέλματος*· *σεῖς τοῦ ὁποῖου καὶ αὐτὴ ἡ χειροτονία θὰ εἶναι ἐγκλημα*, καὶ τοῦ ὁποῖου ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἱεροῦ χρίσματος, τὰ ὁποῖα θὰ δεύσουν ἐπάνω σου, θὰ εἶναι ὀλοεὶ ἄνθρωπικες πεπτωρωμένοι, τοὺς ὁποίους ἡ θεία δικαιοσύνη θὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ὥσει διὰ νὰ σὰς καθοσιώσῃ ἤδη ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης εἰς τὰς αἰωνίους φλόγας· κρίνατε ποίας φρικώδεις συνεπειάς ὀφείλετε νὰ ἀναμένετε ἀπὸ Ἱερουσὴν, ληφθεῖσαν, καὶ λαβοῦσαν ἀρχὴν ὑπὸ τοιοῦτους τρομεροὺς οἰωνοὺς!

Μία τελευταία σκέψις, τὴν ὁποίαν σὰς παρακαλῶ νὰ κάμετε περὶ τῶν ἐπακολουθημάτων κακῆς κλήσεως εἰς τὴν Ἱερουσὴν, εἶναι ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ διορθώσωμεν τὴν ἔλλειψιν τῆς κλήσεως εἰς τὰ παντὸς εἶδους ἐπαγγέλματα· ἀλλ' εἰς τὴν Ἱερουσὴν, δὲν τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι εἶναι ἀδύνατον· διότι τις θὰ ἠδύνατο νὰ θέσῃ ὅρια εἰς τὴν δύναμιν καὶ εἰς τὴν εὐσπλαγγίαν τοῦ Θεοῦ; Ἄλλ' οἱ συνήθειαι κανόνες τῆς πίστεως φαίνεται ὡς νὰ μὴ ἀφίνουν καμμίαν ἐλπίδα. Διότι δὲν σὰς λέγω ὅτι ἡ ἔλλειψις κλήσεως εἶναι κακόν, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁ Θεὸς παραχωρεῖ νὰ μὴ ἔχη τις σχεδὸν ποτε τύψιν συνειδήσεως· καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν ἱερέων, οἱ ὁποῖοι εἰσέρχονται καθ' ἑκάστην τῶν ἀναξίως εἰς τὸ ὑπόδημα, δὲν εἶδετέ ποτε οὐδ' ἓνα καὶ μόνον, ὁ ὁποῖος νὰ συνησθάνη καὶ νὰ ὁμολόγησῃ τὴν παρεισαγωγὴν του, καὶ ὁ ὁποῖος νὰ εἶναι γνωστός, ὅτι ἤλθεν εἰς συναίσθησιν ὥσει ἡ δικαιοσύνη Σου, ὁ Θεέ μου! δὲν ἠδύνατο νὰ τιμωρήσῃ τὴν προσβολὴν ταύτην ἄλλως παρὰ διὰ τῆς ὀλεθρίας τυφλώσεως, ἡ ὁποία ἀφαιρεῖ πάντοτε τὴν συναίσθησιν ταύτην ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ δυστυχοῦς

Λειτουργοῦ, ὅστις δὲν ἔχει φόβον ἂν αὐτὴν νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἐπὶ τούτῳ ἔνοχον. Ἄλλ' ὡς λέγω, καὶ ὅταν ἀκόμη θὰ ἐφθανε κανεὶς εἰς τὸ σημεῖον νὰ αἰσθανθῆ τύψεις τινὰς περὶ τῆς κλήσεώς του, λέγει εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τόσας κακὰς δικαιολογίας διὰ νὰ ἀποναρκῶνεται καὶ διὰ νὰ ἡσυχάζῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ βλέπομεν τόσους ἄλλους ἐξ αὐτῶν ἡσυχούς, καὶ τῶν ὁποίων ἡ κλήσις δὲν φαίνεται σημειωμένη μὲ χαρακτῆρας ἀσφαλεστέρους τῆς ἰδικῆς μας, νὰ θεωροῦν τὰς τύψεις ὡς λείψανα ἐντυπώσεως, τὰ ὁποῖα ἔφερον ἀπὸ κάποιον «Οἶκον ποιμαντικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ», ποῦ ἔδωκαν εἰς τὰ πράγματα τοιοῦτον χροῶμα, ὁποῖον ἠθέλησαν. Κατὰ βάθος, τίς δύναται νὰ γνωρίζῃ τὰς ἀποκρύφους βουλὰς τοῦ Ὑψίστου; Δὲν εἴμεθα ὅλοι ἐξ ἴσου ἀβέβαιοι περὶ τῶν βουλῶν του ὡς πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐκεῖ ἐπάνω αἱ τύψεις καταπραϋνοῦνται καὶ ζῆ κανεὶς ἡσυχός ἐν καταστάσει, εἰς τὴν ὁποῖαν ὅλοι οἱ κανόνες μᾶς ἀναγγέλλουν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἐξήτει.

Ἄλλ' ἀδέχομαι, ὅτι ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως ἀναλαμβάνει, καὶ ὅτι ἀναγκάζεται τις νὰ ἐννοήσῃ ἐν κρυπτῷ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ παραδεχθῆ τὸ παρεῖσακτόν του· εἶναι πολὺ μακρὰν, δι' ἓνα Ἱερέα, ἡ πεποιθήσις, ἡ ἀπόφασις εἰς συντριβὴν καὶ μετάνοιαν· *περιπίπτει ἐν τῇ μακροχρονίῳ χρήσει τῶν ἱερῶν πραγμάτων, δὲν γνωρίζω εἰς ποῖον φρικώδη λήθαργον, ὥστε τίποτε δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ τὸν θεριάνῃ, μηδὲ νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι Ἱερεὺς δὲν ἐπιστρέφει σχεδὸν ποτέ*. Ἄλλ' ὅταν ἀληθῶς θὰ συγκινηθῆτε, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὰς ἔδιδε τὴν χάριν τῆς συντριβῆς, σπανίως ἀπονεμομένην εἰς κακὸν Ἱερέα· ποῖα ἀντιφάρμακα νὰ σὰς ὀρίσωμεν; Νὰ σὰς ἀποσπάσωμεν ἀπὸ τὸ Θυσιαστήριον, ὅπου ἐκάμετε τὴν ἐμφάνισίν σας ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιασματος τῶν Πιστῶν; Νὰ σὰς ἀφήσωμεν εἰς αὐτὸ παρὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος σὰς ἀπορρίπτει ἀπὸ αὐτό; Περιεβλήθητε ἀξίωμα ἱερόν· πρέπει νὰ ἀποκαλύψωμεν τὸ δνειδὸς σας, ἀπεκδύοντές σας ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦτο; Πρέπει νὰ καλύψωμεν τὴν αἰσχύνην τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεχομένης ὑμᾶς εἰς τὸ ἀξίωμα; Εὐρίσκεσθε εἰς ὑποχρεώσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν εἶναι πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν σας νὰ ἐξέλθετε· εἰσθε ὑποχρεωμένος εἰς τὴν ἀδυναμίαν διὰ νὰ σωθῆτε; Ἄλλ' ἀπὸ ἄλλης πλευρᾶς, θὰ σωθῆτε ἐν ἐπαγγέλματι, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ δὲν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐξέλεξε διὰ σὰς, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας σας; Ἄλλως τε, ἡ μετάνοιά σας θὰ εἶναι καὶ ἀρκετὰ ἡρωϊκή, ὥστε νὰ ἔλθετε εἰς τοὺς βιαίους τούτους χωρισμοὺς· εἰς τὰς λαμπρὰς ταύτας παραιτήσεις· εἰς τὰ ἔκτακτα ἐκεῖνα διαβήματα, ὅπου ἡ μοναδικότης τοῦ γεγονότος, ὅπου ἡ δημοσία ἐξέγερσις μᾶς φοβίζει, μᾶς συγκρατεῖ ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς δεσμούς τῆς περιφιλαντίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποσπασθῆτε; Δὲν λέγω τίποτε, τέλος, περὶ τῶν ἀτελευτήτων δεινῶν, τὰ ὁποῖα τὸ παρεῖσακτόν σας θὰ συνεπήγετο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἦσθε ὑποχρεωμένος νὰ ἐπανορθώσετε: τὰς ἀνευ εὐλογίας ἐργασίας σας· τὸ ὅλος ἄκαρπον ὑπόδημα σας· τόσας ψυχὰς, τῶν ὁποίων ἡ σωτηρία συνδέθη

1. Α' Βασιλ. 10,1.

2. Α' Βασιλ. 16,1.

μὲ τὰς φροντίδας πιστοῦ Ποιμένου, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀπωλέσθησαν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς διαγωγῆς σας· τόσας καταχρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπεκυρώθησαν μὲ τὰ παραδείγματα σας· τόσας ἄλλας παραμεληθείσας ἐξ ἑλλείψεως ζήλου καὶ ἐπιμελείας σας· τόσας φιλαρεσκείας πρὸς ἄλλους εἰς βάρος τῶν κανόνων· τοὺς δικαίους σκανδαλισθέντας, τοὺς ἀδυνάτους πλανηθέντας, τοὺς ἁμαρτωλοὺς στερεωθέντας εἰς τὰς ἀταξίας των! Ἴδου τὸ βάραθρον, ὅπου σπεύδετε νὰ κρημνισθῆτε, ἐὰν προχωρῆτε νὰ λάβετε τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν παρὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ χωρὶς κανέν σημείον κλήσεως. Θὰ εἴσθε τόσον ἐγκαταλειμμένος ἀπὸ τὸν Θεόν; Ἡ ψυχὴ σας θὰ ἦτο σημειωμένη μέχρι τοσοῦτου μὲ χαρακτῆρα ἀποδοκιμασίας, τόσον στερεωμένη ἐναντίον ἧλων τῶν τρόμων τῆς πίστεως, ὥστε νὰ τοὺς ὑπερβῆ· νὰ περιφρονήσετε μὲ ἀσεβῆ αὐθάδειαν τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ· νὰ ἐκλέξετε τὸν ναὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ βεβηλώσετε ἐντὸς αὐτοῦ συχνότερον καὶ εὐκολώτερον τὰ μυστήρια, καὶ νὰ εἰσέρχεσθε εἰς τὸ ποίμνιόν του, διὰ νὰ συλλαμβάνετε ἐκεῖ καὶ νὰ σφάζετε μὲ περισσοτέραν ἐπιτυχίαν τὰ πρόβατα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωκεν ὁ Πατήρ του, καὶ τὰ ὁποῖα ἐξηγόρασε μὲ ὄλον τὸ Αἷμά του; Ὁχι, ἀδελφοί μου, ἔχομεν διὰ σᾶς αἰσθήματα περισσοτέρον σύμφωνα πρὸς τὴν εὐσέβειαν μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνετράφητε, καὶ πρὸς τὸν εἰλικρινῆ πόθον νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐφ' ὑμᾶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος σᾶς συγκαλεῖ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον: *Πεπεισμεθα δὲ περὶ ὑμῶν τὰ κρεῖττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας*¹. Ἐπωφεληθῆτε λοιπὸν τὸν εὐτυχῆ τοῦτον χρόνον τῆς δοκιμῆς καὶ τῆς ἡσυχίας, διὰ νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὸν Πατέρα τῶν φώτων νὰ σᾶς φανερώσῃ τὰς ὁδοὺς, διὰ τῶν ὁποίων θέλει νὰ σᾶς ὀδηγήσῃ. Λέγετε εἰς αὐτὸν πολλάκις μετὰ τοῦ Προφήτου: Ἀπόστειλον, Κύριε, ἐκείνον τὸν ὁποῖον μέλλεις νὰ ἀποστείλῃς: μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ εἴμεθα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων προφητῶν, οἵτινες ὠμίλου ἐν τῷ ὀνόματί σου, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ὠμίλου ἐκ μέρους σου· οἱ ὁποῖοι ἔλεγον: ὁ Κύριος μᾶς ἔστειλε· τοὺς ὁποῖους ὅμως δὲν εἶχες στείλει. Κατὰστησον ἡμᾶς σὺ ὁ ἴδιος ἀξίους τῆς ἐκλογῆς σου· σχημάτισε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας ὅλας τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖς ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀφιερώνονται εἰς τὸ ἱερὸν ὑπουργημα. Ἀπομάκρυνέ μας σὺ ὁ ἴδιος, μεγάλε Θεέ!, ἢ χεῖρ σου ἄς μᾶς ἀποθήσῃ ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ἐὰν αὐτὴ, ἢ χεῖρ σου, δὲν εἶναι ἐκείνη, ἣτις μᾶς φέρει ἐκεῖ· διάταξε μᾶλλον νὰ ἐξέλθουν, ὡς ἄλλοτε, ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ Ἁγίου σου Βήματος, φλόγες φοικταί, αἱ ὁποῖαι νὰ μᾶς ἀπαμυκρύνουν ἀπ' ἐκεῖ διὰ πάντα, ἐὰν ἡμεῖς ἐμφανιζώμεθα ἐκεῖ ἐναντίον τῆς διαταγῆς σου, διὰ νὰ σοι προσφέρωμεν θυμίαμα βέβηλον, τὸ ὁποῖον δὲν ζητεῖς ἀπὸ ἡμᾶς. Ἀξίωσέ μας νὰ γνωρίσωμεν τὸ ἅγιόν σου θέλημα, καὶ ἐκπλήρωσέ το σὺ ὁ ἴδιος ἐπάνω μας. Ναί, Κύριε, εὐτυχῆς ἐκείνος, τὸν ὁποῖον θὰ ἔχῃς καλέσει σὺ ὁ ἴδιος· θὰ κατοικήσῃ εἰς τὰ αἰώνια σκηνώματα σου: *Μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου*

1. Ἐβρ. 6,9.

*κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου*¹. Αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου, τὰς ὁποίας ἐφύτευσας θὰ ποτισθοῦν ἀπὸ τὴν δρόσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς χάριτος· δὲν θὰ φοβῶνται οὔτε τὰς καυστικὰς θερμότητας τοῦ ἡλίου, οὔτε τοὺς ἀνέμους καὶ τὰς θυέλλας: *Χορτασθήσεται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου ἃς ἐφύτευσεν*². Ἀλλὰ δυστυχία εἰς πᾶν φυτόν, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶχες φυτεύσει· δὲν ἠμπορεῖ νὰ περιμένη ἄλλην τύχην παρὰ νὰ ἀποσπασθῇ καὶ νὰ ὀφθῇ εἰς τὸ πῦρ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ δώσῃ, ἀδελφοί μου, νὰ μὴ εἴμεθα ἀπὸ τὰ φυτὰ αὐτά*.

(Κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ). † Ὁ Κῶου ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

1. Ψαλμ. 64,5.

2. Ψαλμ. 103,16.

* Ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ Père Massillon, Discours à des jeunes gens, Sur la vocation à l'état Ecclésiastique, ἐν Conférences Ecclésiastiques, tome second, p. 1-25.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΚΥΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ

Περὶ τοῦ Σκύρου Γρηγορίου ἡσυχολήθημεν εἰς τὸ παρελθὸν ἱστορήσαντες αὐτὸν εἰς τὰ ὕφ' ἡμῶν γραφέντα ἔργα 1) «Ἐγγραφα Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Σκύρου ἐν «Ἐκκλησίᾳ» ἔτ. 1939 ἀριθ. φύλ. 28—29, σ. 222—223» 2) «Ἡ Ἐπισκοπὴ Σκύρου ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἐν Ἀθήναις 1939, σ. 123—127» 3) «Ὁ Σκύρου Γρηγόριος. Ἐν Ἀθήναις 1941 σ. 7—49» καὶ 4) «Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον. Ἐν Ἀθήναις 1948, Τ. Α', σ. 80—81».

Οὐχ ἦττον ὅμως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀρκετά, εἰσέτι, ἐγγραφα ἀφορῶντα τὴν δράσιν αὐτοῦ, ἰδίως κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν δὲν ἐδημοσιεύθησαν· θὰ ἦτο δ' ἱστορικὸς ἐπωφελεὶς διὰ τὴν ἰδιαιτέρην ἡμῶν πατρίδα Σκύρον ἢ δημοσιεῖσαι τοῦτων οὐ μόνον, ἵνα γνωρίσῃ τὸ κοινόν, ὁποίας προσέφεραν αὐτῇ ὑπηρεσίας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ἵνα λυθῶσι καὶ πολλοὶ ἐμφανιζόμενοι ἀπορραῖ ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ τῆς νήσου ταύτης ἱστορίᾳ, ὡς πιστοῦται καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω παρατιθεμένης ἐπιστολῆς τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῆς πρὸς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν.

Ἡ ἀναφορὰ αὐτῆ τοῦ Γρηγορίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, δωρηθεῖσά μοι ὑπὸ τοῦ φιλόστορος καὶ ἀγαπητοῦ μοι συμπολίτου κ. Δημητρίου Ρηγ. Θεοχάρη, πρὸς ὃν καὶ ἀπὸ τοῦ χώρου τούτου ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου, εἶναι λίαν ἀξιόλογος διὰ τοὺς τρεῖς κυρίως λόγους.

α) Διότι μᾶς γνωρίζει τοὺς ὠθήσαντας τοῦτον

λόγους πρὸς μετὰβασίν του εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐν ἣ ἐφησύχαζεν ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος Ε'. Ἐν τῇ

μελέτη ἡμῶν «Ἐγγραφα Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Σκύρου» καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ὑποσημειώσει τῆς σ. 222 ἐγράφομεν ὅτι, εἶναι ἀγνωστος εἰς ἡμᾶς ὁ λόγος τῆς μεταβάσεως τοῦ Γρηγορίου εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μονήν· ἴσως αὕτη νὰ ὠφείλετο εἰς ἐπιθυμίαν τούτου, ὅπως ἐπιλυθῶσι τυχόν ὑπάρχουσαι διαφοραὶ μεταξὺ Ἐπισκοπῆς καὶ Μονῆς ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπάρξεως, ἐν Σκύρῳ, Μετοχίου ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τιμωμένου, ὑπαγομένου δ' ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μονῆς ταύτης. Ἦδη ὁμως, διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ μετάβασίς του εἰς Ἁγιὸν Ὄρος ὠφείλετο εἰς πρόθεσιν του, ὅπως συναντήσῃ τὸν Πατριάρχην καὶ ἀναφέρῃ αὐτῷ τὴν οἰκτρὰν οικονομικὴν του κατάστασιν, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς θεραπείας αὐτῆς.

β) Διότι πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ νῆσος τῶν Ψαρῶν ἀποσπασθεῖσα, πρὸς καιρὸν, τῆς Μητροπόλεως Χίου ὑπήχθη ἐξαρχικῶς εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Σκύρου. Ὁ μακαριστὸς ἤδη Ἀρχιμ. Ἰωάν. Ἀνδρεάδης ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσῃ Ἱστορίᾳ τῆς ἐν Χίῳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν σ. 204 καὶ ὑποσημειώσει 3 γράφει, σὺν τοῖς ἄλλοις, σχετικῶς μὲ τὰ Ψαρρὰ, ὡς ἀποτελοῦντα Ἐξαρχίαν καὶ ταῦτα. «Ἔστιν ὅτε ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀπέστειλλεν εἰς τὰ Ψαρρὰ ἀντὶ Ἐξάρχου Ἐπίσκοπον ὡς Προϊστάμενον, ὡς ἀπαντῶμεν τὸ 1808 τὸν Εὐδοξιάδος Γρηγόριον, ἀποσταλέντα αὐτόθι τῇ αἰτήσῃ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου Ἀλεξάνδρου Μάνου καὶ τὸ 1817 τὸν πρῶτον Μησημβρίας Γρηγόριον...» ἤδη ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μανθάνομεν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1817 δὲν μετέβη εἰς Ψαρρὰ ὁ Μεσημβρίας Γρηγόριος, ἀλλ' ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ Σκύρου, παρμενίας ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἀναχωρήσας ἐπανῆλθε καὶ αὖθις εἰς τὴν Σκύρον. Καὶ

γ) διότι μεταβάλλει τὴν ἱστορικὴν, οὕτως εἰπεῖν, συνοχὴν τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων τῆς Ἐπισκοπῆς Σκύρου. Ἐνῶ δηλ. κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ἱστορικὰ δεδομένα, ὁ Ἐπίσκοπος Σκύρου Ἰωάσαφ διετέλεσε τοιοῦτος ἀπὸ τοῦ 1771—1793, ὃν διεδέξατο ὁ ἐκ τῆς νήσου ἐκείνης ἔλκων τὴν καταγωγὴν Καλλίνικος Σιβῆτος, τὸν ὁποῖον μάλιστα ὁ Κων/νος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ἐσφαλμένως βεβαίως, ἀναφέρει ὡς ποιμενάρχην τῆς παροικίας ταύτης κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 (Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα Γ. Β'. σ. 6), ἤδη διὰ ταύτης ἐπέρχεται ἀλλοίωσις τούτων, καθ' ὅσον ἐμφανίζει τὸν Ἰωάσαφ ὡς ἀποθανόντα τῷ 1797, ὃν κατ' ἐπανάληψιν ἐν αὐτῇ ἀναγράφει ὡς προκάτοχόν του καὶ ἐπομένως ὅτι ὁ Καλλίνικος δὲν ὑπῆρξε τούτου διάδοχος.

Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μελέτῃ «Ἡ Ἐπισκοπὴ Σκύρου ἀνὰ τοὺς αἰῶνας» ἐν ὑποσημειώσει 3 τῆς σ. 122 ἀναφέρομεν τάδε· «Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ἀχρονολογήτου προικοσυμφώνου διὰ νεωτέρας χειρὸς ἀναγράφεται τόδε· «Ἀρχιερεῖς Σκύρου Γερμανὸς καὶ Καλλίνικος Σιβητιάνικο».

Εἰς ἑτέραν σελίδα τοῦ αὐτοῦ προικοσυμφώνου ὑπάρχει γεγραμμένον καὶ τοῦτο· «κατὰ παράδοσιν τοῦ θεοῦ μου ἐκ μητρὸς ὀνομαζόμενος Δημήτριος Ἰωάννου Σιβῆτος ὅτι ἔχομεν ἐξ αἵματος συγγενεῖς ἀρχιερεῖς Σκύρου καὶ αὐτόχθους κάτοικοι δηλ. Γερμανὸς (Καλλίνικος) ὡς φαίνεται ἐκ τῶν προικοσυμφώνων μας ἐδώρησαν ἕκτοτε εἰς τοὺς προγενεστέρους συγγενεῖς μας κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν». Ἄλλὰ καὶ ὁ Δημήτριος Παπαγεωργίου ἐν τῷ ἔργῳ του «Ἱστορία τῆς Σκύρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων» σ. 139 ἀναφέρει τὸν Καλλίνικον ὡς διάδοχον τοῦ Ἰωάσαφ. Κατ' ἀκολουθίαν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην δὲν δύναται βεβαίως ν' ἀμφισβητηθῇ ἡ ἱστορικὴ τοῦ Καλλίνικου ὡς Ἐπισκόπου Σκύρου ὑπαρξίς, ὁμως κατόπιν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης τοῦ Γρηγορίου δέον νὰ ἐρευνηθῇ ἔτι πληρέστερον τὸ σημεῖον τοῦτο πρὸς εὑρεσιν τῆς ἀληθοῦς χρονολογίας τῆς ζωῆς τοῦ Καλλίνικου.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ταλαντίου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1. Παραθέτομεν αὐτολεξεῖ τὴν περικοπὴν ταύτην.

Αἱ Μαρτυρίαι τῆς σημερινῆς Ἐκκλησίας

Κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ ἔτη, ὅποτε νέαι περιστάσεις ἀσφαλῶς ἀνατέλλουν, διερωτᾶται κανεὶς τί μῆνυμα, τί προκήρυξιν θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τοὺς ἀκολουθούτους Τῆς. Καὶ αὐτό, νομίζω, εἶναι τὸ σύγχρονον πρόβλημα. Ἐν τούτοις τὸ μῆνυμα αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας εἶνε, κατ' οὐσίαν, τὸ ἴδιον καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ καθ' ὅλους τοὺς τόπους. Καὶ τὸ μῆνυμα αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶνε πάντοτε τὸ αὐτό, πρέπει, φαντάζομαι, νὰ ὑπομνησθεῖται πάντοτε ἐν σχέσει μὲ τὰς ἀνάγκας πάσης γενεᾶς.

Αἱ ὑπέρτεραι ἀνάγκαι τῆς ἀνθρωπότητος σήμερον εἶναι ἡ ἀσφάλεια, ἡ εἰρήνη, ἡ ἠθικὴ ἀντοχή, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ καλὴ δοσιλογία ἐνώπιον τοῦ ἀδεκᾶστου Χριστοῦ. Αὗται εἶναι αἱ ἀνάγκαι, τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία πρέπει ν' ἀγωνίζεται νὰ ἱκανοποιῇ μὲ τοὺς πνευματικὸς πόρους, τοὺς ὁποῖους διαθέτει.

Ὁ κόσμος μας ἔχει μίαν βαθεῖαν ἀνάγκην δι' ἀσφάλειαν. Χιλιάδες συγχρόνων μας ἔχουν χάσει τὴν στέγην τοῦ οἴκου των· ἀπεχωρίσθησαν ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας των· ἐξεδιώχθησαν ἀπὸ τοὺς τόπους τῆς γεννησεῶς των· ἐρρίφθησαν τουτ' αὐτὸ ἀγελήδον εἰς τοὺς δρόμους. Καὶ δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐπαρκὴς βεβαίωσις, ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα θὰ διορθωθῇ συντόμως ἢ ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῇ εἰς τὸ μέλλον. Αἱ σιγῆλὰ προβαλλόμεναι ἐρωτήσεις εἶνε: ποῦ εἶναι ἡ ἀσφάλεια; ποῦ εἶνε ἡ προστασία; ποῦ δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ αἰσθανθῇ τὸν ἑαυτὸν του ἠσφαλισμένον εἰς τὸ σπῆτι του; Εἰς τὸν κλονιζόμενον σήμερον κόσμον δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐμπιστευθῇ ἀπολύτως εἰς κάτι ἢ εἰς κάποιον; Εἰς αὐτὰς τὰς ἐρωτήσεις ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἐξῆς:

Δυνάμεθα νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν ἐπουράνιον

Πατέρα, τὸν Ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Αὐτός, καὶ μόνον Αὐτός, εἶνε ἐκεῖνος, εἰς τὸν Ὅποιον ὁ ἄνθρωπος δύναται, μὲ μίαν αἴσθησιν ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης καὶ ἀσφαλείας, νὰ ἀναθέσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὅ,τι ἄλλο πολῦτιμον ἔχει. Μέσα εἰς τοὺς καταρρέοντες τοίχους καὶ εἰς τὰ καταπίπτοντα ἔθνη, Αὐτὸς μόνος στέκει σταθερὸς καὶ παρέχει ἀσφάλειαν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι στηρίζουν τὴν ἐμπιστοσύνην των εἰς Αὐτόν. Δι' ὅ,τι δῆποτε καὶ ἐὰν συμβῆ, ὁ Θεὸς εἶνε τὸ μόνον ἀσφαλὲς καταφύγιόν μας καὶ ἡ ἰσχὺς μας καὶ εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ μᾶς βοηθεῖ εἰς τὰς δυστυχίας μας.

Βεβαίως δὲν θὰ εἶνε ἐπαρκὲς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπλῶς νὰ κηρύττῃ ἐν τοιοῦτο μῆνυμα ὅπως τὸ ἀνωτέρω. Πρέπει καὶ νὰ τὸ ζήσει. Τὰ χριστιανικὰ ἄτομα, λαὸς καὶ πρὸ παντός ὁ κληρὸς, πρέπει νὰ ζήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν καλὸν βίον μέσα εἰς ἓνα κλονιζόμενον κόσμον· πρέπει νὰ δεῖξωμεν σταθερότητα μέσα εἰς τὰς συγχύσεις, διότι ὁ πτοήσας ἡμᾶς εἶνε καὶ συντηρητὴς μας καὶ φίλος μας. Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῆς ἀνασφαλείας καὶ τῆς γενικῆς συγχύσεως, ὅλοι οἱ Χριστιανοί, λαὸς καὶ κληρὸς, καλούμεθα νὰ δώσωμεν πειστικὴν μαρτυρίαν — τόσον ὡς πρὸς τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λόγους, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔργα, — ὅτι εἶναι σταθερὸν τὸ θεμέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ δύναται νὰ στηριχθῇ ἀσφαλῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν δευτέραν ὑπερτέραν ἀνάγκην, τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνην, τὴν ὁποῖαν ὅλοι ποθοῦν, ἡ Ἐκκλησία θὰ τονίσῃ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ἡ μόνη λύσις εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρωπίνους ἀγῶνας καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶνε εὐκόλος καὶ εὐθνή, ἀλλὰ δύσκολος καὶ δαπανηρὰ — δαπανηρὰ, διότι προϋποθέτει τὴν κατάρριψιν τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγωϊσμοῦ, διότι προαπαιτεῖ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐνοχῆς μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, διότι προϋποθέτει τὴν παραδοχὴν τῆς συγγνώμης καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ συγχωρῶμεν τοὺς ἄλλους καὶ διότι προϋποθέτει ἀγάπην καὶ ἔξυπνητέτησιν τοῦ πλησίον.

Τοῦ Χριστοῦ ἡ εἰρήνη εἶνε διαρκὴς καὶ σταθερὰ, διότι στηρίζεται ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς μετανοίας καὶ τῆς συντριβῆς, ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἀνοχῆς, ἡ ὁποῖα μόνον δύναται νὰ ὑφίσταται μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἶνε συγχωρημένοι ἁμαρτωλοί. Θέλω νὰ ὑπογραμμίσω τὰς δύο τελευταίας λέξεις: *συγχωρημένοι ἁμαρτωλοί*.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τρίτην μεγάλην ἀνάγκην, τὴν τῆς ἠθικῆς ἀντοχῆς, ἡ διανοητικὴ σύγχυσις καὶ ἡ ἠθικὴ ἀδράνεια, αἱ ὁποῖαι διέπουν σήμερον ὅλην τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, δύναται νὰ ἀποδιωχθοῦν μὲ μίαν ἀποκάλυψιν τῆς ἀναγεννητικῆς, ἀναδημοουργικῆς καὶ συνεκτικῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Καὶ ἡ σημερινὴ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς αὐτὰ ὄχι ἐν τῇ μορφῇ ἐπιχειρήματος ἢ διδασκαλίας, ἀλλὰ διὰ μᾶς δυνάμεως ἀκλονήτου καὶ θαρραλέας, χρησιμοποιουμένης ἀπὸ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ὄχι μόνον αὐτοὶ νὰ εἶνε ἐσωτερικῶς ἀλλαγμένοι, ἀλλὰ νὰ ἀλλάσσουν καὶ ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ πλέον πρέπει νὰ κηρύττῃ ἰδιαιτάτα τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ συστηματικῶς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ σχετισθῇ μὲ τὴν καθημέραν, μὲ τὴν πρακτικὴν χριστιανικὴν ζωὴν, καὶ νὰ διδάσκηται πρὸ παντός μετὰ παραδείγματος. Χωρὶς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ εἶνε πλήρης σήμερον. Βεβαίως ὁποιανδήποτε δύνανται καὶ ἐὰν ἔχῃ σήμερον ἡ Ἐκκλησία προέρχεται ἀπὸ τὰ ἱερὰ μυστήρια Τῆς, ἀπὸ τὴν ἱεράν Παράδοσιν Τῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆν ἁγίαν, τὴν θεόπνευστον Γραφήν. Αἱ μεγάλαι σήμερον πνευματικαὶ ἀνάγκαι δὲν δύνανται νὰ ἱκανοποιηθοῦν χωρὶς τὴν ἀναβίωσιν τῆς μελέτης τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ὅταν ἤμην νέος, εἶχον ἀναγνώσει ἄρθρον δυνατοῦ ἀθηναίου θεολόγου μας, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναφέρει τότε, ὅτι οἱ ξένοι κατηγοροῦν τοὺς Ἕλληνας ὡς μὴ μελετῶντας τὴν Γραφήν. Τὸ ἄρθρον του ἐκεῖνο μὲ εἶχε διαθέσει κάπως δυσμενῶς κατὰ τοῦ γράψαντος, ἀλλὰ σήμερον διερωτῶμαι μήπως εἶχον δίκαιον ὁ γράψας καὶ οἱ κατηγορήσαντες. Διότι δὲν βλέπω νὰ μελετῶμεν ἀπαρκῶς τὴν Γραφήν ἡμεῖς οἱ σημερινοί.

Ἄλλ' ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἦτο καὶ πάλιν πλήρης, νομίζω, ἐὰν δὲν τονίσῃ Αὕτη πολὺ σήμερον διὰ τῶν συνεργῶν Τῆς τὴν *καλὴν ἀγγελίαν* ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὁ Ἰδρυτὴς Τῆς καὶ Μέγας Ἀρχιερεὺς, θὰ ἔλθῃ, διὰ νὰ «συνάρῃ λόγον» καὶ νὰ ἰδρῶσῃ τὴν αἰώνιαν Αὐτοῦ βασιλείαν.

Δὲν ὑπάρχει καλύτερα διδασκαλία ἀπὸ τοῦ νὰ καθορίζεται ἡ σημασία τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεγάλη αὕτη διδασκαλία δὲν τονίζεται ἀτυχῶς σήμερον ὅσον πρέπει. Ἄλλ' ἐὰν ἐτονίζετο ἐπαρκῶς, ἐὰν ἐκηρύττετο μετὰ δυνάμεως, θὰ ἀντεμετώπιζεν ἀποτελεσματικῶς τὰς τέσσαρας βασικὰς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται ἀνωτέρω. Θὰ ἀνέπτυσσε μίαν αἴσθησιν ἀσφαλείας μὲ τὴν ἔμφασιν τῆς ὑπερκυριότητος τοῦ Θεοῦ, τῆς βεβαίας νίκης Του ἐπὶ τῆς πάλης μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ. Αὐτὸ θὰ προῆγε τὸν σκοπὸν τῆς εἰρήνης ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν καὶ θὰ ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζητοῦν τὴν πνευματικὴν προπαρασκευὴν διὰ νὰ συναντήσουν τὸν Κύριόν των. Ἐπὶ πλέον θὰ συνετέλει τοῦτο εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς ὑπενθυμίσεως, ὅτι εἶνε σύντομος ὁ χρόνος καὶ μεγάλη ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας τελειώσεως τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Πᾶση θυσίᾳ πρέπει διὰ τῶν συνεργῶν Τῆς ἡ Ἐκκλησία σήμερον νὰ τονίσῃ τὴν στηρικτικὴν δύναντον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀσφάλειαν, τὴν ὁποῖαν μόνον Αὐτὸς δύναται νὰ παράσχῃ εἰς ἓνα τοῦτ' αὐτὸ σειόμενον ἀπὸ θεμελίων κόσμον. Πᾶση θυσίᾳ ὡς τονίσῃ Αὕτη τὸ ἔνδοξον γεγονός, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε ἡ εἰρήνη μας καὶ ὅτι ἡ ἠθικὴ ἀντοχὴ μας δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ μόνον διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄς διδάσκῃ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν. Ἄλλὰ ὡς μὴ λησμονῆ ἡ Ἐκκλησία τὸ κυριώτερον καὶ τὸ σημαντικώτερον μῆνυμά της κατὰ τὰς ἱστορικὰς αὐτὰς ἡμέρας. Τώρα περισσότερον ἀπὸ

πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν καὶ νὰ κηρύξῃ μὲ τόνον χαρᾶς καὶ βεβαιότητος, ὅτι ὁ ἔνδοξος Κύριος καὶ Λυτρωτὴς τῆς θᾶ ζήτησιν λόγον τῶν πεπραγμένων ἀπὸ ἕνα ἕκαστον.

Ἔτσι αἱ πέντε αὐταὶ μεγάλαὶ ἀνάγκαι ὑφίστανται, εἶνε ἐκτὸς ἀμφιβολίας. Τὸ βλέπομεν ὅλοι μας. Καὶ ἡ Ἐκκλησία μας δύναται σήμερον νὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὰς μόνον μὲ τὸ δυνατόν, θετικόν, πνευματικόν, μήνυμα, τὸ ὁποῖον μόνῃ Αὐτῇ εἶνε εἰς θέσιν νὰ κηρύξῃ.

† Ὁ Νύσσης ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Easton, Pa

ΓΕΝΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ

Ἀπομένει ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν ὑπάρχῃ πράγματι σχέσις τις καὶ συγγένεια μεταξὺ τῶν τάσεων καὶ τῶν ἐν γένει ἐνδοτέρων γνωρισμάτων τῆς νεωτέρας ταύτης ρωμαιοκαθολικῆς κινήσεως καὶ τῆς λειτουργικῆς πράξεως τῆς Ἀνατολῆς. Διότι εἶνε γεγονός, ὅτι ἐτονίσθη ἰδιαίτερος ὑπὸ πολλῶν ἡ ἐσωτερικὴ συγγένεια τῆς κινήσεως ταύτης πρὸς τὸν λειτουργικὸν κόσμον τῆς ἀνατολικῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐξήγησαν τὴν συγγένειαν ταύτην ὡς ὀφειλομένην εἰς τὴν ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κινήσεως ταύτης τῆς ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ κρατούσης ἔτι καὶ νῦν λειτουργικῆς πράξεως· ἄλλοι δὲ προέκριναν τὴν γνώμην, καθ' ἣν οἱ ἠγούμενοι τῆς κινήσεως Βενεδικτῖνοι ἀνέδραμον εἰς τὴν κοινὴν βάσιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν λατρείαν καὶ λειτουργίαν τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων καὶ ἤντησαν ἐκ τῆς κοινῆς κληρονομίας τοῦ παλαιοῦ Χριστιανισμοῦ¹. Ὁπως ποτ' ἂν ᾖ, παρουσιάζεται ὡς δεδομένον ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία διετήρησε τὴν παλαιὰν λειτουργικὴν παράδοσιν ἀμετάβλητον τοῦλάχιστον κατὰ τὰς κυρίας αὐτῆς γραμμάς.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν ἡμεῖς τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος τούτου, ἀξίζει νὰ ἀκούσωμεν τοὺς ξένους κρίνοντας τὴν λατρείαν ἡμῶν. Εἶνε ἄδικον καὶ ἀναληθές, παρατηρεῖ ὁ Dix, νὰ χρησιμοποιώμεν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ἀνατολικοῦ τύπου τὸν ὄρον «*επισημεῖσα ἀνάπτυξις*». Ἐχομεν μόνον περίπτωσιν «*πλήρους ἀναπτύξεως*». Οἱ ἀνατολικοὶ λειτουργικοὶ τύποι ἔπαυσαν νὰ ἀναπτύσσωνται κατὰ τὸν ἑβδομον αἰῶνα, διότι κατέστησαν πλήρεις καὶ ἰκανοποιητικαὶ ἐκφράσεις τῆς εὐχαριστιακῆς πράξεως καὶ τῆς ἑνώσεως αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν τῶν ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἐχρησιμοποιοῦν τοὺς τύπους τούτους. *Δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄλλο τι νὰ λεχθῇ οὐτὲ ἄλλο τι νὰ προστεθῇ*². Κατὰ τὸν λατινι-

κὸν μεσαίωνα ἡ εὐχαριστία κατέστη διὰ πρώτην φοράν κατ' οὐσίαν λεγόμενόν τι μᾶλλον παρά *τελούμενον*. Ἡ Ἀνατολὴ ὅμως οὐδέποτε ἐδέχθη τὴν μεταβολὴν αὐτὴν¹. Οὐδὲν τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν χαμηλὴν τῆ φωνῆ λεγομένην λειτουργίαν (Low Mass) ἐνεφανίσθη ποτὲ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν μόνον τὰς ἐκκλησίας τὰς διατελούσας ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης, προσθέτει ὁ F. Gavin. Ἡ γλῶσσα ἡ χρησιμοποιουμένη ἐν τῇ λατρειᾷ εἶνε πάντοτε ἡ μητρικὴ, μολοντί ὑπὸ ἀρχαίζουσας μορφῆν οὐχὶ πολὺ ὁμοίαν πρὸς τὴν ἤδη λαλουμένην. Ἡ Ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἐνέμεινε πάντοτε εἰς τὸν λαϊκὸν καὶ δημόσιον χαρακτήρα τῆς λατρείας τῆς. Καὶ τὰ μικρὰ ἀκόμη παιδία, τὰ εἰς προπαρασκευαστικὰς σχολὰς φοιτῶντα, δὲν δυσκολεύονται νὰ ἐννοήσωσι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν τελούμενα. Τὸ κυριαρχοῦν σημεῖον τοῦ μυστηρίου ἐξαιρεται πάντοτε. Ἀλλ' ἡ θεία Εὐχαριστία δὲν εἶνε μόνον τὸ μυστήριον, ἡ ἀναπαράστασις τοῦ ὅλου δράματος τῆς πρὸς τὸν ἀνθρωπον εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ θυσία, ἡ ἀναίμακτος προσφορά τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Πατέρα².

Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ὀρθόδοξῃ ἐκκλησίᾳ ἡ Εὐχαριστία εἶνε ἡ ὑπέροχος εὐκαιρία λατρείας. Καὶ τὸ παιδίον ἀκόμη ἔχει μάθει τὰς ἀποκρίσεις (Κύριε ἐλέησον, παράσχου Κύριε, Ἀμήν, ἀλληλουΐα κ.τ.λ.), τὸν ρυθμὸν τῶν μελωδιῶν, τοὺς λόγους τῶν διαφόρων ὕμνων, τὰ κύρια σημεῖα τοῦ Τυπικοῦ ὡς πρὸς τὴν στάσιν, τὰς χειρονομίας (σημεῖον τοῦ σταυροῦ, γονυκλισίας κλπ.) τοὺς λόγους καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενον πνεῦμα. Δὲν χρειάζεται βιβλίον ἵνα ἀπ' αὐτοῦ παρακολουθῇ τὴν λειτουργίαν. Εἰς ἕκαστον σημεῖον ἐν τῇ λειτουργίᾳ συνεργάζεται ἐν ἐπιγνώσει καὶ παρακολουθεῖ τὰ τελούμενα. Συμμετέχει οὐχὶ μόνον μὲ τὴν θέλησιν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κατανόησιν καὶ μὲ τὴν πράξιν. Ὁ χορὸς κατάρχει μὲν τοῦ ὄρατος καὶ κατευθύνει αὐτό, δὲν ἔχει ὅμως τὸ προνόμιον τοῦ νὰ οἰκειοποιῆται τοῦτο. Τὰ πάντα τελοῦνται εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν καὶ αὐτὸ τὸ παιδίον γνωρίζει, εἰς γλῶσσαν, ἡ ὁποία δὲν εἶνε μὲν ἡ καθημερινῶς λαλουμένη, ἀλλὰ τὸ σχολεῖον καὶ ἡ οἰκογένεια ἀρκοῦν νὰ καταστήσωσιν ὅλας τὰς λέξεις τῆς καταληπτάς. Ἀκούει τὸ ἀποστολικὸν ἀνάγνωσμα καὶ τὸ Εὐαγγέλιον νὰ ψάλλεται βραδέως, ἐντυπωτικῶς, οὐχὶ σπανίως μεγαλοπρεπῶς. Εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν λαλίᾳ ἀνθρωπίνῃ. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ βαπτίσματος του ἡ μήτηρ του ὀδηγεῖ αὐτὸ εἰς συνεχῆ κοινωνίαν. Ἀλλ' ὅταν μεγαλώσῃ ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ μυστήριον ἀπαιτεῖ πολὺ περισσότερα: ἐπιμελῆ αὐτοεξέτασιν, μακρὰν προπαρασκευὴν σώματος καὶ ψυχῆς, ἐξομολόγησιν. Οὕτω οἱ τὴν ὄριμον ἡλικίαν διάγοντες δὲν κοινωνοῦσι συχνῶς. Ἡ λειτουργία

1. Πρὸβλ. W. Birnbaum ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 103 καὶ Otto Casel ἐνθ. ἀν. στήλη 1700.

2 Μν. ἔργ. σελ. 548.

1. Αὐτόθι σελ. 13.

2. Ἐν Liturgy and Worship σελ. 124-125.

δμως της Εύχαριστίας εἶνε δημοσία, ὑπὸ τοῦ ὄλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ κοινοῦ προσφερομένη. Οἱ λατρεῖς διατελοῦσιν ἐν στενῇ σχέσει πρὸς τὸ μυστήριον. Προσεύχονται, ψάλλουσι καὶ ἴστανται τόσο πλησίον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποσπᾷ τὸν σεβασμόν, ὥστε ἡ μυστικὴ ἔνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐν ὀλοκλήρῳ τῇ οικογενεῖα τῆς κοινωνίας τῶν ἁγίων εὐκόλως συντελεῖται. Ἐκαστον γεγονός τῆς ζωῆς τῶν λατρεῶν συνδυάζεται μετὰ τῆς θείας Εὐχαριστίας: ἐπίσημοι ἡμέραι ἐνέχουσαι ἀστικήν ἢ πολιτικὴν σπουδαιότητα· αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τοῦ ἔκκλησ. ἔτους καὶ αἱ τέσσαρες νηστήσιμοι περιόδου του, προσωπικὰ καὶ ἀτομικὰ γεγονότα, οἷα ἡ ὀνομαστικὴ του ἑορτῆ, αἱ οικογενειακαὶ ἐπέτειοι, καὶ τὰ ὅμοια. Ἡ λειτουργία τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῇ πράξει εἶνε ἴσως μοναδικὴ διὰ τὸν σπάνιον συνδυασμὸν καὶ ἑναρμόνισιν τῶν ἀντιθέτων τῆς οικειότητος καὶ τοῦ βαθέος σεβασμοῦ, τῆς ἀτομικότητος καὶ τῆς κοινωνικότητος, τοῦ εὐλήπτου καὶ τοῦ μυστηρίου, τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ὑπερφυσικοῦ, τῆς ζωῆς τῆς ἐγκοσμίου καὶ τῆς ζωῆς τῆς οὐρανόου. Ὡς μίαν μονάδα ἐν τῇ μεγάλῃ διαδοχῇ, ὡς εἰς λάτρις ἐκ τῶν ἀναριθμητῶν ἑκατομμυρίων, ὡς ἓν πρόσωπον ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ἡχημαλωτισμένον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Χριστιανὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας αἰσθάνεται πάντοτε τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὄλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνώσεως τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰωνιότητος, τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ θεοῦ, ἐν τῷ ἀρρήτῳ ἀπαρτισμῷ, τῇ λειτουργίᾳ τῆς Εὐχαριστίας¹.

Τοιαῦτα τινὰ γράφουσιν οἱ ξένοι περὶ τῆς λατρίας μας. Καὶ θὰ φανοῦν ἴσως ὑπερβολικαὶ αἱ κρίσεις αὗται, ἰδίᾳ καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν συμμετοχὴν ἡμῶν τῶν νεωτέρων εἰς τὴν λατρίαν ταύτην. Ἐξηγεῖται ὅμως πληρέστατα ἡ τοιαύτη ἐνθουσιώδης ἐντύπωσις, τὴν ὁποῖαν οἱ ξένοι ἀποκομίζουσιν ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς παρακολουθήσεως τῆς λατρίας μας. Προέρχονται οὗτοι ἐκ τῆς Δύσεως, ὅπου ἡ χριστιανικὴ λατρεία διὰ τῶν ἐπιδράσεων, εἴτε τῶν κατὰ τὸν λατινικὸν μεσαίωνα, εἴτε τῶν κατὰ τοὺς ἐπακολουθήσαντας χρόνους τῆς Μεταρρυθμίσεως σημειωθείσων ἐξελίξεων, ἀπώλεσε πολὺ ἐκ τοῦ ἀρχαίου κάλλους καὶ τῆς ἀνωτέρας πνοῆς καὶ τῶν ζωτικῶν στοιχείων τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τῆς πρὸς τὸ ὑπερβατικὸν ἐξάρσεως, τὰ ὁποῖα συνεκέντρωνεν ἡ παλαιὰ χριστιανικὴ λατρεία τῶν παραδεισιακῶν χρόνων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐρχόμενοι δὲ ἤδη ἀπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῶν περιβάλλοντος, τὸ ὁποῖον συνήθισεν αὐτοὺς εἰς μίαν λατρίαν πομπώδη μὲν ἐνιαχοῦ ἀλλὰ καὶ ψυχρὰν, ἢ ἀλλαχῶ καὶ ἄλλως γυμνὴν καὶ πενιχρὰν, καὶ εὐρισκόμενοι ἐνώπιον μίαν λατρείαν, ἢ ὁποῖα κατὰ τὰς κυρίας αὐτῆς γραμμὰς διετηρήθη ἀμετάβλητος καὶ ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν παλαιὰν χριστιανικήν

λατρίαν, ἐπόμενον εἶνε νὰ καταλαμβάνονται ὑπὸ πραγματικῆς ἐκστάσεως. Ἐντεθεν, ὅσονδήποτε ἡμεῖς, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ νεώτερον ἐκκλησιαστικὸν πλήρωμα τῆς Ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἂν ὑπολειπώμεθα εἰς πλοῦτον συναισθήματος καὶ βιώσεως τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου, ὁ θεσσαυρὸς ὁ ἐγκρυπτόμενος εἰς τὸ πνεῦμα τῆς λατρίας μας παραμένει ἀσύλλητος καὶ ἀνεξάντλητος πηγὴ νεωτέρων πνευματικῶν ἐμπνεύσεων καὶ ψυχικῆς καλλιέργειας.

Καὶ διὰ νὰ τελειώσωμεν μὲ τὰς πρό τινας δημοσιευθείσας ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» (τῆς 1 Μαΐου 1948) κρίσεις τοῦ Καρόλου Heimsoth κατ' ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ἐν ἔτει 1945 δημοσιευθέντος ἔργου τοῦ The genius of Public Worship, «οὐδεμίαν μορφήν λατρίας διετήρησε τόσο πολλὰ ἴχνη τῆς πρωτογένου Ἐκκλησίας. Ὁ ἀρχέγονος ἐνθουσιασμὸς τῶν πρώτων τεσσάρων χριστιανικῶν αἰώνων, ὅστις παρήγαγε τὴν ὡραίαν λειτουργικὴν ἐξέλιξιν, ἐκ τῆς ὁποίας ὄλαι αἱ συγγενεῖς μεγάλαι τελετουργικαὶ οἰκογένειαι ἀνεπτύχθησαν, τελειότερον διετηρήθη ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ λειτουργίᾳ». «Εὐρίσκει τις ἐν αὐτῇ τὸν ἐν τῇ λατρίᾳ συνδυασμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου καὶ τοῦ θεοῦ μυστηρίου, τὰ ὁποῖα χαράκην εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου. Ἐν τῇ λειτουργίᾳ ταύτῃ εὐρίσκει τις τὸ Εὐαγγελικὸν δράμα τῆς σαρκώσεως, τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὡς τὸ φοβερόν μυστήριον ὅλης τῆς δημιουργίας. Εἶνε ἡ ἐπιβίωσις τῆς ἐνισχυοῦσης τὴν ζωὴν χαρᾶς τῆς πρωτογένου Ἐκκλησίας, διατηρηθείσης διὰ τῆς ἐρμηνείας τῆς μυστηριακῆς. Εὐρίσκει τις ἐν αὐτῇ τὴν παιδικὴν ἀπλότητα, τὸ φιλοσοφικὸν βάθος, τὴν εὐχαρίστησιν τῶν αἰσθήσεων, τὴν εὐγενῆ λαμπρότητα, ὅλα ἀναλυόμενα εἰς μεγαλοπρεπῆ ρυθμὸν τυπικῆς λειτουργικῆς ἐκφράσεως. Οὐδεμίαν θρησκευτικὴν τελετὴν εἶνε τόσο περιεκτικὴ ὅλων τῶν γηϊνῶν ἐνδιαφερόντων καὶ ὅλων τῶν οὐρανῶν ἐλπίδων, τόσο ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου ἀξιώματος καὶ τῆς θείας μεγαλειότητος».

ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Τὸ ποιεῖν διαρκῶς τὸ ἀγαθὸν εἶναι διαρκῆς προσευχῆ.

* Ἀληθῆς εἰρήνη καὶ ἀδιατάρακτος μακαριότης ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ὄχι ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνθα τὰ πάντα διαρκῶς μεταβάλλονται.

* Ὁ χρόνος τῆς ἐπιγείου ζωῆς εἶναι βραχύς, καὶ ὅμως πολλοὶ φροντίζουν περισσότερον διὰ τὴν ἐπιγείον τὴν ζωὴν παρά διὰ τὴν μετ' αὐτὴν αἰωνιότητα.

* Συχνάκις μετανοοῦμεν, διότι ἐδείχθημεν ὀργίλοι, οὐδέποτε ὅμως διότι ὑπῆρξαμεν πρῶτοι.

1. F. Gavin ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 128.

Η ΓΟΝΥΚΛΙΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ε'

11. Ἡ ἔννοια τοῦ προσκυνεῖν καὶ γονυκλιεῖν. Ἐνταῦθα θὰ πρέπη βέβαια νὰ σημειωθοῦν ὀλίγα τινὰ καὶ διὰ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ προσκυνεῖν, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ Θεία Λειτουργία εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ παρατιθέμενον χωρίον ὁμιλεῖ, «*προσκυνούσι τρις*». Καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ προσκυνεῖν καὶ ἡ προσκύνησις κατ' ἀρχὰς εἶχε τὴν σημασίαν τοῦ πρὸς-ἔμπροσθεν-πίπτω εἰς τοὺς πόδας τινός καὶ ἐλίθσομαι, ὅπως ἀκριβῶς κάνει ὁ κύων πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου του, καὶ τοῦ κυνῶ, τὸ ὁποῖον ἐν τέλει σημαίνει φιλῶ. Ἐπὶ ἀνθρώπων δὲ ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ προσπίπτω-πίπτω ἔμπροσθεν τινός, ὅπως λέγεται εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν κατὰ τὴν Μικρὰν Εἰσοδὸν «*Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ*». Καὶ τούτου ἐγένετο χρῆσις ἐπὶ τῶν δούλων καὶ τῶν αἰχμαλώτων κατὰ τὴν προχριστιανικὴν κυρίως ἐποχὴν. Κατόπιν ὅμως τὸ ρῆμα προσκυνῶ καὶ τὸ οὐσιαστικὸν προσκύνησις σημαίνουν ἀπλῶς τὴν κλίσειν τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν ἐλαφρὰν κάμψιν τοῦ κορμοῦ πρὸς τινα, τὴν λεγομένην ἄλλως ὑπόκλισην, τὸν χαιρετισμὸν ἢ ἀσπασμὸν τὸν φιλικόν, σὺν τῇ κινήσει τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀπὸ τοῦ στήθους εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὴν κεφαλὴν, ὅπως λέγει ὁ λεξικογράφος Ἡσύχιος-προσκυνῶ=ἀσπάζομαι. Εἶναι δηλ. ἡ προσκύνησις ὁ λεγόμενος *τεμενᾶς* τῶν Τούρκων. Τὴν θέσιν δὲ τούτου μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἔχει καταλάβει ἡ σημείωσις ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τοῦ μετώπου τοῦ σημείου-τοῦ τύπου-τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὅστε προσκυνῶ σημαίνει τὸν μὲ ὑπόκλισην τοῦ σώματος σὺν τῇ σημειώσει τοῦ σημείου τοῦ Τ. Σταυροῦ ἀσπασμὸν ἢ χαιρετισμὸν. «*Τὸ προσκυνούσι τρις*» δὲ ἐκεῖνο τῆς Θ. Λειτουργίας σημαίνει τὸ «*ποιούσι τρις ὑποκλίσεις πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, σημειοῦντες τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ ἀσπαζόμενοι αὐτήν*», ὅπως δηλ. καὶ μέχρι σήμερον κατὰ παραδόξιν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς. Δὲν σημαίνει δηλ. γονυκλισίαν, ἀλλὰ ὑπόκλισην. Σημαίνει *μικρὰν μετάνοιαν*, ὅπως λέγεται κοινῶς εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν μοναχῶν, καὶ ὄχι *μεγάλην μετάνοιαν*, ὅπως λέγεται ἡ γονυκλισία. Τὸ Ὁρολόγιον τὸ Μέγα εἰς τὴν σελ. 8 καὶ 24 σημειώνει: «*Ἡ λέξις μετάνοια, λέγει, ὁσάκις εὐρίσκειται μόνη, δηλοῖ τὰ διὰ τῆς κεφαλῆς μόνον, χωρὶς κλίσεως γονάτων, γινόμενα προσκυνήματα, ἅτινα καὶ μετάνοια μικραὶ λέγονται. Ὅπου δὲ κεῖται μετὰ ἐπιθέτου-μεγάλαι μετάνοια, ἐκεῖ σημαίνει τὰς κοινότερον παρ' ἡμῖν λεγομένας μετανόιας, ἃς ποιοῦμεν κλίνοντες τὰ γόνατα, καὶ προσπίπτοντες ἕως ἐδάφους τῆς γῆς*». Περιορίζει δὲ ταύτας τὸ Ὁρολόγιον εἰς τὰς πενθίμους ἡμέρας τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, καὶ δὴ τὴν Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν. Κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, λέγει ὁ μοναχὸς Ἰωάννης «*μὴ γονυκλιεῖν, ἀλλὰ μόνον προσκυνήσεις ποιεῖν*». (Μίν. τ. 30. σελ. 745). Καὶ ἐδῶ, βλέπετε, ὁ ὡς ἄνω μοναχὸς διακρίνει τὸ γονυκλιεῖν ἀπὸ τὸ προσκυνεῖν.

Αὐτὴν τὴν ἔννοιαν πρέπει νὰ δώσωμεν καὶ εἰς τὴν κατὰ τὴν Μικρὰν Εἰσοδὸν τῆς Θ. Λειτουργίας πρὸ-

κλησιν τοῦ ἱερατείου «*Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ*...». Διότι ἡ πρόκλησις αὕτη δὲν σημαίνει καὶ γονυκλισίαν. Τοιοῦτόν τι δὲν μᾶς διέσωσεν οὔτε καὶ ἡ Παράδοσις. Ἄπ' ἐναντίας μάλιστα. Ἡ προηγουμένη πρόκλησις τοῦ διακόνου «*Σοφία. Ὁρθοί*», καὶ μάλιστα τὸ «*ὀρθοί*», συναπτόμενον μὲ τὸ «*δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ*», δὲν περιέχει γονυκλισίαν. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ περιστατικὸν τῆς χοροστασίας ἐπισκόπου. Ὅταν δηλ. χοροστατῆ ἐπίσκοπος, ἢ τελετῆ αὕτη τῆς Μικρᾶς Εἰσοδοῦ γίνεται μεγαλοπρεπεστάτη καὶ πανηγυρικωτάτη, μὴ ἐπιτρέπουσα γονυκλισίαν διὰ τὸ χαρμόσυνον γεγονός τῆς εἰσοδοῦ τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν κόσμον, (Α' Κορ. Α', 30), ὑπὸ τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον.

Ὅθεν ὀρθία πρέπει νὰ εἶναι ἡ στάσις τοῦ ἱερέως κατὰ τὴν μετουσίωσιν τῶν τιμίων δώρων. Δὲν πρέπει δὲ νὰ θεωρηθῆ τοῦτο ὡς ἀσέβεια. Πολλοῦ γε καὶ δὴ. Διότι, ὅπως καλῶς ἐσημείωσεν ὁ σεβ. μητροπολίτης Κορινθίας κ. Μιχαὴλ εἰς τὴν «*Ἐκκλησίαν*» —φύλ. 43-44 τοῦ 1948—, κατὰ τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸ φύλλον τῆς 24ης Σ)μβρίου 1948 τῶν «*Ἐκκλησιαστικῶν Καιρῶν*» τοῦ Λονδίνου, «*ἡ ὀρθοστασία εἶναι στάσις σεβασμοῦ, ἐτοιμότητος καὶ προσοχῆς*». Εἶναι ἡ στάσις τοῦ φρουροῦ, τοῦ στρατιώτου, ποῦ εἶναι ἐτοιμὸς πρὸς δράσιν. Καὶ ἔχει τὴν σημασίαν τῆς. Κατὰ τὴν προσευχὴν σημαίνει, ὅτι προετοιμάζεται τις διὰ κάτι, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ προσοχὴν. Εἶναι κάτι εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἀρμόζει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν, ὅπως τὴν ἐτόνισεν ὁ Κύριος, ὅταν εἶπε: «*Τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;*» Διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι *μάζα*, ὅπως ἀκοῦμε σήμερον νὰ λέγεται. Εἶναι ὄντοτης, εἶναι ἄτομον, εἶναι *ἀξία*. Καὶ τὴν ἀξίαν αὐτὴν τοῦ τὴν ἐδώρησεν ὁ Κύριος, ὅταν τὴν ἀξίαν «*ἄνθρωπος*» τὴν ἀνέσυρεν ἀπὸ τὴν ταπεινώσιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν εἶχε ρίψει ἡ ἁμαρτία. Δὲν εἶναι πλέον δούλος. Εἶναι *υἱός*. «*Εἰ δὲ υἱός καὶ κληρονόμος τοῦ Θεοῦ διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ*». (Γαλ. Α', 7).

Τί ὠρῖα, τί ὑψηλὰ λόγια, ποῦ δὲν θέλομεν οἱ ταπεινοὶ ἄνθρωποι νὰ τὰ ἐννοήσωμεν, ἀλλὰ ἐννοοῦμεν νὰ ρίπτωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς τὴν κατάστασιν τῆς δουλείας. «*Γνόντες Θεόν, ὅπως λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ*», πῶς θέλομεν νὰ ἐπιστρέφωμεν «*πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα*»; (Γαλ. Α', 8).

«*Ἀδελφοί, τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἣ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε*» (31). Καὶ *ζυγὸν δουλείας* ὀνομάζει ὁ ἁγιορείτης Νικόδημος τὴν ἐν ταῖς Κυριακαῖς *γονυκλισίαν*. (Πηδάλιον σελ. 194). Ἐχει βεβαίως ἡ *γονυκλισία* τὴν θέσιν τῆς μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὡς ταπεινώσις τοῦ ἀνθρώπου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κηρύττεται εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου—«*Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ*»—. Ἄλλὰ ἡ ταπεινώσις αὕτη δὲν ἔχει θέσιν κατὰ τὴν μετουσίωσιν, οὔτε καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, καθ' ἣν κηρύττεται «*τὸ φαιδρὸν τῆς Ἀναστάσεως κήρυγμα*». Ἄλλην ταπεινώσιν, διαφορετικὴν

της σωματικής, ζητεί ή Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τὴν ταπεινώσιν τῆς καρδίας. « Ἰκετεύομεν, ψάλλει πού ὁ ψαλμωδός, καὶ κλίνομεν γόνυ καρδίας ἡμῶν... » (Κανὼν Ἀκαθίστου, φῶδὴ ζ'). Καὶ ὁ Νικ. Βούλγαρις παρατηρεῖ πού εἰς τὴν Ἱερὰν Κατήχησίν του (1759, σελ. 179). « Ὅσον, λέγει, ἔξωχότερα εἶναι τοῦ γόνατος ἢ κεφαλῆ, τόσον περισσότερον ἀρμόζει πρὸς τὴν λατρείαν, ὅπου τώρα γίνεται ὑψουμένου τοῦ Ἁγίου Ἄρτου, νὰ σκύπτουν ὅλοι οἱ πιστοί, καὶ μὲ ταπεινώσιν νὰ βαίνουν κάτω τὴν κεφαλὴν τους μὲ ὄλους τοὺς κοσμικοὺς λογισμοὺς... ». (Εἰς τὸ « τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνετε », τοῦ διακόνου).

Αὐτὴν τὴν λατρείαν ἐπροτίμησεν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑπὸ τὸ νέον του ἔνδυμα, τὸ *χριστιανικόν*. Διότι αὐτὴ πρέπει εἰς λογικὰ καὶ φιλελεύθερα ὄντα, τὰ τέκνα τοῦ κατ' ἔξοχὴν Θεοῦ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

12. Συμπέρασμα.— Ἡ Κυριακὴ καὶ πᾶσαι αἱ ἡμέραι τῆς Πεντηκοστῆς εἶναι ἡμέραι χαρισμοῦν, ἡμέραι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνέκαθεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἐπέτρεπε τὴν γονυκλισίαν κατ' αὐτάς, ἐπειδὴ « ἡ μὲν γονυκλισία σύμβολόν ἐστι τῆς πτώσεως ἡμῶν, τὸ δὲ μὴ κλίνειν τὸ γόνυ σύμβολόν ἐστι τῆς ἀναστάσεως » (Δωροθέου Σχολαρίου, ἐπισκόπου Λαρίσης, Ταμείον Πατρολογίας, σελ. 53). Εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἀναφέρεται τὸ ψαλμικόν: *Αὐτὴ ἡ ἡμέρα*, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, *ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ*, ὅπως λέγει ὁ Ἀλεξανδρινὸς Εὐσέβιος (Πατρολ. Μιγν. ΠΣΤ' σελ. 414). Καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν—τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως ἐπὶ τῇ ἀναστάσει—ὡς τὴν μόνην σύμφωνον πρὸς τὸ χαρίεν ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐνεσάρκωσεν ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰς τὴν λατρείαν τῆς, εἰς τὴν ὑμνωδίαν τῆς, εἰς τὴν τέχνην τῆς, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς. Καὶ ἐθεώρησεν ὡς *λαμπράν* τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως—τὸ Πάσχα—, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἣτις θεωρεῖ ὡς μεγαλυτέραν χριστιανικὴν ἑορτὴν τὴν Σταύρωσιν—Μ. Παρασκευὴν. Ἐκεῖ εἰς τὴν Δύσιν καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦτο ἐπιβάλλονται καὶ κατὰ τὴν Κυριακὴν ἀκόμη αἱ τακτικαὶ γονυκλισίαι ἐπισήμως, ἐξαγγελιομένων τῶν πρὸς γονυκλισίαν καιρῶν διὰ ἰδιαιτέρου *κωδωνισμοῦ*. (Στοιχεῖα Λειτουργικῆς Π. Σωμαρίπα).

Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τὸ ὅλον χαρισμόν πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ ζήτημα τοῦ κλίνειν ἢ ὄχι γόνυ κατὰ τὰς Κυριακάς εἶναι ζήτημα *κανονικόν*, δογματικόν δὲ τὸ ἐξακρίτησεν ὁ Θ. Στουδίτης. Καὶ ὡς τοιοῦτον πρέπει νὰ ἐξετασθῇ. Ἄν δηλαδὴ οἱ τοῦτο θεσπίζοντες *ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες* εἶναι ἄξιοι σήμερον σεβασμοῦ καὶ ἂν διετήρησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ διατηροῦν τὴν *ισχὺν τῶν καὶ ἔχουν κῆρος*.

Τὸ ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ οὔτοι κανόνες ἔχουν καὶ σήμερον κῆρος, παρ' ὅλον τὸν « χαλαρὸν τόνον », πού κατηγοροῦνται ὅτι φέρουν, τὸ μαρτυρεῖ ἡ Παράδοσις. Διότι κανεὶς ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας δὲν εὐρέθη ποτὲ νὰ διασειῇ τοὺς καὶ νὰ ἀποφανθῇ ἀντιθέτως. Τοῦναντίον δὲ ὅλοι, ὅσοι ἔγραψαν, συνιστοῦν τὴν πειθαρχίαν εἰς τοὺς ἱεροὺς τοὺτους

κανόνες, ὅπως λέγει ὁ Θεόδωρος Στουδίτης: « καὶ ἐκράτησε καὶ κρατεῖτω ». Διότι πρόκειται περὶ παράδοσεως παλαιᾶς, παλαιότητος, πού φθάνει εἰς τὰ χρόνια τῶν Ἀποστόλων, « ἐν ἧ τὸ πανάγιον Πνεῦμα ἐλάλησεν » (Βαλσαμών).

Ὅθεν εἰς κανένα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διασειῇ τὸ κῆρος τῶν ἱερῶν κανόνων, πού ἐθέσπισαν σοφοὶ καὶ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες καὶ ἐσεβάσθησαν ὁ Μ. Βασίλειος, ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ Βαλσαμών κ.ο.κ., ἦτοι ἀντιπρόσωποι καὶ τῶν τεσσάρων Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων. Διότι ἡ Ἐκκλησία περὶ αὐτῶν καθώρισε: « *Μηδενὶ ἐξεῖναι τοὺς κανόνες παραχαράττειν ἢ ἀθετεῖν* » (Δ' Οἴκουμ. Συν.). Διὸ καὶ ἡ Πολιτεία ἐσεβάσθη αὐτούς, « θεσπίσασα τάξιν ἔχειν νόμων τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνες » (Ἰδὲ Πηδάλιον, σελ. 13—14). Καὶ μόνον οἱ Προτεστάνται καὶ οἱ Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν—Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά ἐπολέμησαν λυσσασδῶς τὸ κῆρος αὐτῶν καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν τῆς Ἐκκλησίας Συνόδων. (Γραφικαὶ Μελέται τόμ. Ζ'). « Μὴ οὖν ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς ».

Εἶμαι λοιπὸν τῆς γνώμης, ὅτι « δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὸν λαὸν ἐλεύθερον νὰ γονατίζη ». Ἀλλὰ νὰ τὸν διαφωτίσωμεν καταλλήλως καὶ τότε ἐλεύθερος ἐκεῖνος ἄς πράξῃ ὅπως θέλει. Καὶ δὲν πρέπει ἡ συζήτησις νὰ περιορισθῇ ἕως ἐδῶ. Πρέπει νὰ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τῶν εἰδικῶν καὶ τῶν ἐπαϊόντων. Καὶ μάλιστα ἡ ἀπόφασις τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὡς ὁ θεματοφύλαξ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὁ τηρητὴς τῶν ἱερῶν αὐτῆς κανόνων. Πρέπει ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ *δυσλίσωμεν τὸν κῶνα*, διὰ νὰ προλάβωμεν τὴν καταβρόγχθιν τῆς *καμῆλος* ἀπὸ « *τοὺς φαρισαϊκῶς θρησκευόντας τυχόν χριστιανούς* », χωρὶς νὰ κάνωμεν *κριτικὴν* καὶ νὰ *ἐλέγξωμεν* τοὺς πατέρας, διατὶ ἐθέσπισαν οὕτως, ἀλλὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Κύριος εἶπεν: « *Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς* ». (Ἰωάν. Η', 32).

ΧΡ. Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΗΣ Π. Θ.

Καθηγητὴς Γυμνασίου

ΜΙΑ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΑΧΘΕΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ

Ἡ ἐν Chichester τῆς Ἀγγλίας συνελθοῦσα πρό τιнос Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν τῇ προτάσει τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Καθηγητοῦ κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου ἐψήφισεν ὁμοφώνως τὴν ἀκόλουθον ἀπόφασιν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ξενοδοῦλου συμμοριτισμοῦ βίαιαν ἀπαγωγὴν τῶν ἑλληνοπαίδων:

« Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ συνελθοῦσα ἐν Chichester τῆς Ἀγγλίας, ἐκφράζει πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἑλληνας χριστιανούς ἀδελφοὺς τὴν βαθεῖαν συμπάθειάν τῆς διὰ τὰς συνεχιζομένας ἔτι σκληρὰς δοκιμασίας τῆς.

Ὅπως ἰδιαίτερος ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιθυμεῖ νὰ διατρανώσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀπαγωγὴν πολλῶν χιλιάδων ἑλληνοπαίδων ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν τῶν ἐστιῶν καὶ τῆς πατρίδος τῶν, τὴν ἀνοικτήρμονα δολοφονίαν πολλῶν πολιτῶν, ἐν οἷς καὶ κληρικοὶ ὑπὸ παρανόμων ληστοςυμμοριῶν, καὶ τὰς συνεχιζομένης δοκιμασίας δεκάδων χιλιάδων ἀθῶων ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἐγνώρισαν τὴν εἰρήνην ἐπὶ πολλὰ σκληρὰ ἔτη.

Τὸ Συμβούλιον εὐχεται, ὅπως ὁ τε ἑλληνικὸς λαὸς, ὡς καὶ οἱ ἐν ἄλλαις δοκιμαζομέναις χώραις, δυνηθῶσιν ἐν τῇ Προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ νὰ εὕρωσι ταχεῖαν εὐτυχή ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν συμφορῶν τῶν, ἀπεφάσισε δὲ νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπιγόντως ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ὅπως προβῶσιν εἰς τὰς ἐνδεικνυομένης ἐνεργείας, ὡς ἤθελον εὕρει τοῦτο δυνατόν».

ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καθ' ἃ ἀρμοδίως ἀνεκοινώθη πρὸς ἡμᾶς ἐκ Λονδίνου, ὁ Σύνδεσμος διὰ τὰς σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Ἀδελφότης τῶν Ἁγίων Alban καὶ Σεργίου, ἐν εἰδικῇ κοινῇ Συνεδρίᾳ, ἀφιερῶθει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς δοκιμασίας αὐτῆς, μετ' ἀνάγκωσιν εἰδικῶν ἐκθέσεων καὶ τὰς ὁμιλίας ἐκλεκτῶν ῥητόρων, ἔλαβον τὰς κάτωθι ἀποφάσεις :

1. Ὅπως ἐκφρασθῇ ἡ ζωηρὰ ἠθικὴ ἀγανάκτησις διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀπαγωγὴν οὐχὶ κάτω τῶν εικοσικῶν χιλιάδων ἑλληνοπαίδων ἀπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν οἰκῶν αὐτῶν καὶ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν εἰς ξένας χώρας, ἵνα ἀνατραφῶσιν ἐν ἄλλοδαπῇ παραδόσει καὶ ἄλλοδαπῷ τρόπῳ ζωῆς.

2. Χαρακτηρισθῇ ἡ τοιαύτη διαγωγὴ ὡς ἐναντία πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον καὶ ἀντίθετος πρὸς τὸ χριστιανικὸν δόγμα περὶ ἀνθρώπου καὶ οἰκογενείας, καθισταμένη ἔτι χείρων ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, παρὰ τὰς διεθνεῖς προσπάθειάς, οὐδὲν ἐκ τῶν παιδίων τούτων ἔχει εἰσέτι ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ οἰκεία, εἰ καὶ χιλιάδες αἰτίσεων ὑπεβλήθησαν ὑπὸ γονέων καὶ συγγενῶν.

3. Ληφθῶσι μέτρα, ὅπως ἐπιστηθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἡ προσοχὴ τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν διεθνῶν Ὄργανώσεων.

4. Ὑποβληθῇ ἀρμοδίως παράκλησις, ὅπως δοθῶσιν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ὀρισθεῖσαν Ἐπιτροπὴν ἐπαρκεῖς δυνάμεις εἰς ἐπιτελεῖν τῆς ταχείας ἐπιστροφῆς τῶν παιδίων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

5. Διαβιβασθῇ πρὸς τὸν ἡρωϊκὸν Λαὸν τῆς Ἑλλάδος ἡ ἐγκάρδιος ἐκφρασις συμπαθείας πρὸς τοὺς ἀπεστερημένους τῶν τέκνων αὐτῶν ἑλληνας γονεῖς καὶ πάντας, ὅσοι ἀγωνίζονται ἐναντι ὑπερτάτων δυσχερειῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς Ἑλλάδος.

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΣΤΗΛΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία.

Ὁ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἑορτασμός τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος τῆς χριστιανικῆς Ἑλλάδος, περὶ οὗ ὁ σχετικὸς νόμος δημοσιεύεται ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ, εἶναι ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία, ἵνα ἡ ἰδέα καὶ σημασία τῆς «Χριστιανικῆς Ἑλλάδος» ἐνθρονισθῇ ἐν τῷ τῆς τε παγκοσμίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως. Ἡ ὑπὸ τοῦ «Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν» Ἰδρυοῦ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἶναι κοσμοϊστορικὸν γεγονός ἐπίστεως σπουδαιότητος καὶ σημασίας. Διὸ ἡ «Ἐπιτροπὴ ἑορτασμοῦ» θὰ προσκαλέσῃ πρὸς συμμετοχὴν εἰς αὐτὸν καὶ ἀντιπροσώπους ἐκ πασῶν τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπιβάλλει, ὅπως τὸ πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ διακρίνεται διὰ τὴν ποικιλίαν, τὴν συγχρονισμένην μορφήν καὶ τὸν ζωντανὸν παλμόν του, οὐ μόνον ἵνα δημιουργήσῃ παγκόσμιον συγκίνησιν, ἀλλὰ καὶ ἵνα γίνῃ διὰ τοῦς Ἑλληνας δραστηκὸν κίνητρον πρὸς δημιουργίαν μιᾶς νέας χριστιανικῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀπήχησις τοῦ παιδομαζώματος.

Ἔχομεν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ παρόντος φύλλου δημοσιευομένη περὶ τοῦ ἀπαισίου ἐγκλήματος τῆς βιαιᾶς ὑπὸ τῶν συμμοριῶν ἀρπαγῆς τῶν ἑλληνοπαίδων ἀπόφασις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ εὐρῇ τὴν προσήκουσαν ἀνὰ τὸν κόσμον ἀπήχησιν, τῆς ὁποίας ὄντως τυγχάνει ἀξία. Βαθύτατα συγκινεῖ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἡ ὑπ' αὐτῆς ὁμόθυμος ἀποδοχὴ τῆς προτάσεως τοῦ ἐν τῇ ἐν λόγω Ἐπιτροπῇ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν Καθηγητοῦ κ. Ἀμ. Ἀλιβιζάτου, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐκτιμᾶται ἡ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας προσθήκη τῆς τελευταίας φράσεως, καθ' ἣν ἐθεώρησεν ἐπιβαλλόμενον νὰ φέρῃ ἐσπευσμένως τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως εἰς γνῶσιν πασῶν τῶν ἀποτελοῦσῶν τὸ Συμβούλιον πολλαριθμῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ νὰ προβῶσιν εἰς τὴν λήψιν τῶν ὑπὸ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος ἐπιβαλλομένων μέτρων.

Ἐλπιδοφόρος ἀρχή.

Δέον νὰ χαιρετισθῇ ὡς ἐλπιδοφόρος ἀρχὴ ἡ ἐν τῷ σχετικῷ χρονικῷ ἀναφερομένη προσφορὰ ἐκ μέρους τῆς «Ὀυνέσκου» ἐπιταγῆς ἐκ δέκα χιλιάδων δολλαρίων πρὸς ἐνίσχυσιν σχολείων τῆς πατρίδος μας. Ὁμοῦ μετὰ τοῦ αἰσθημάτων τῆς εὐγνωμοσύνης, ἣν ἐξέφρασαν ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Τσάτσος, πᾶσα ἑλληνικὴ ψυχὴ εὐχεται, ὅπως ἡ εὐγενὴς αὕτη χειρονομία εἶναι μόνον ἡ ἀρχὴ βοηθείας, ὁλοκληρωθησομένης εἰς τὸ μέλλον. Εἶναι τοσαῦται αἱ εκπαιδευτικαὶ ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος, ὅστε μόνον διὰ πλουσίας ἔξωθεν ἀρωγῆς εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπιθῶν αὐταὶ ἀποτελεσματικῶς καὶ τελεσφόρως.

Ἐὰν οἱ ξένοι φίλοι μας ἐπιθυμοῦν, ἵνα ἡ Ἑλλάς

*εξακολουθήσει να είναι ακρόπολις της 'Ελευθερίας και προπύργιον του Πολιτισμού, δεόν να παράσχουν εις τους ελληνοπαίδας πλουσίας ευκαιρίας, ίνα εμπο-
τίζωνται με τὰ νάματα της ελληνοχριστιανικής παι-
δείας και εκκολάπτουν οὕτω τὰ εκλεκτὰ σπέρματα
της ψυχῆς των. 'Ελπίζομεν, δι' εις τὸ μέλλον ἢ μὲν
«Οὐνέσκο» θὰ συνδράμη θαυλέστερον και οὐσιαστι-
κώτερον τὴν ελληνικὴν παιδείαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ξένοι
φιλικαὶ ὀργανώσεις, και ὑπὲρ πάσας ὁ Ο.Η.Ε., θὰ
βοηθήσουν πάντας τοὺς δυστυχεῖς ἀνταρτοπλήκτους
της πατρίδος ἡμῶν.*

Οἱ σεισμοὶ τῆς Χίου.

*Εἶναι εὐλογος ἡ συγκίνησις, ἣν προῦξένησεν ἀνὰ
τὸ πανελλήνιον ἡ δοκιμασία, ἣν ὑπέστη ἡ ὠραία νῆ-
σος τῆς Χίου. 'Αλλ' ἡ συγκίνησις αὕτη δὲν πρέπει
νὰ μείνῃ ἄκαρπος. Πρέπει νὰ κινητοποιήσῃ πάντας
τοὺς Ἕλληνας ἀφ' ἑνὸς εις τὸ νὰ συνδράμουν κατὰ τὸ
μέτρον τῶν δυνάμεων των τοὺς ἀτυχεῖς σεισμοπλή-
κτους και ἀφ' ἑτέρου, ἵνα πάντες ἐνώσουν τὰς δεή-
σεις των πρὸς τὸν Κύριον τοῦ οὐρανοῦ και τῆς γῆς,
τὸν ἐπιβλέποντα ἐπὶ τὴν γῆν και ποιῶντα αὐτὴν τρέ-
μειν, ἵνα προφυλάτῃ τὴν πατρίδα ἡμῶν και τὸν
κόσμον δλόκληρον ἀπὸ ὀργῆς σεισμοῦ και καταπον-
τισμοῦ.*

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

'Αποστολικὴ Διακονία: Τὸ παράδειγμα τοῦ ἀνανύ-
μου δωρητοῦ, περὶ οὗ ὁ λόγος εἰς τὸ φύλλον τῆς 1ης
'Ιουλίου, ἠκολούθησε και ἕτερος δωρητής, ὁ κ. 'Αγ-
γελος Μεταξᾶς, ὅστις δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν
'Αποστ. Διακονίαν ἐγνώρισεν δι' ἀναλαμβάνει τὰ ἐ-
ξοδα τῆς εἰκονογραφῆσεως τῆς Πλατυτέρας τοῦ 'Ι.
Ναοῦ τῆς 'Αγ. Βαρβάρας (Δαφνίου). Τὸ Κεντρικὸν
Συμβούλιον ἀποδεχθὲν τὴν δωρεάν ἠχαρίστησε θερ-
μῶς τὸν δωρητὴν.

Τῆ 10ῃ 'Ιουλίου ἐγένετο ἐν Κομοτινῇ ἡ τελετὴ τῆς
ἀπολύσεως τῶν μαθητῶν τοῦ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἐκεῖ
'Αποστ. Διακονίας λειτουργήσαντος Κατηχητικοῦ Φρον-
τιστηρίου. Τοὺς ἀπολυμένους προσεφώνησε καταλ-
λήλως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Βασίλειος
και ἀπένευμε τὰ σχετικὰ ἐνδεικτικά. Οἱ ἀπολυόμενοι,
12 τὸν ἀριθμὸν, θὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐπομέ-
νου ἔτους ἐν τῇ κατηχητικῇ ὑπηρεσίᾳ.

Ἐξεδόθησαν εἰς τεύχος οἱ Κανονισμοὶ τῆς Σχολῆς
τῆς 'Αποστ. Διακονίας. Τὸ τεύχος περιέχει: α) Τὸ
Διάταγμα περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Σχολῆς, β) τὸν κανονι-
σμὸν τῆς εισαγωγῆς τῶν μαθητῶν, γ) τὸν ἐσωτερικὸν
κανονισμὸν και δ) τὸν κανονισμὸν Οἰκονομικῆς Δια-
χειρίσεως.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

'Ανέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς Πρωτοσύγ-
κελλος τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν ὁ Πανοσ. ἀρχιμ.
Διονύσιος Ψαριανός, ὅστις μέχρι τοῦδε ἦτο Πρωτο-
σύγκελλος τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνου-
ρίας.

— Τῇ προπαραελθούσῃ Κυριακῇ (24) εἰς τὴν σῖθουσαν
τῶν συνεδριάσεων τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου,
ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Συγκλήτου, τῶν Ὑπουργῶν Παιδείας
και Τύπου και Πληροφοριῶν, ἀντιπροσωπειῶν τῶν γυ-
ναικείων ὀργανώσεων και ἄλλων ἐπισήμων, ὁ κ. Καρ-
νέρο, ἀντιπρόσωπος τῆς «Οὐνέσκο»,—ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ

τῆς δι' αὐτοῦ προσφορᾶς ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως ταύτης
ἐπιταγῆς ἐκ 10.000 δολλαρίων πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν πλέον
πληγέντων ἀπὸ τὸν συμμοριτικὸν ἀγῶνα Ἕλληνικῶν
σχολείων—, ἐν λόγῳ αὐτοῦ εἶπε μεταξὺ ἄλλων: «'Η
τύχη τῶν Ἕλληνοπαίδων ἀθῶων θυμάτων τῶν αἱματη-
ρῶν ταραχῶν, αἵτινες ἀπὸ τριετίας σπαράσσουσιν τὴν
χώραν σας δὲν δύναται νὰ ἀφήσῃ τὸν κόσμον ἀδιά-
φορον. Δὲν εἶναι μόνον χρέος ἐναντι τοῦ ἐνδόξου πα-
ρελθόντος σας, ἀλλ' ἐπίσης βαθεῖα ἀναγνώρισις πλη-
ρους και ζωηροῦ θαυμασμοῦ ἐναντι τοῦ ἐπικού ἔργου
σας τῆς σήμερον. 'Απεδείξατε εἰς τὸν κόσμον, δι' οἱ
ἥρωες τῆς ἀρχαίας 'Ελλάδος, ὑποδείγματα ἀνὰ τοὺς
αἰῶνας πολιτικῆς ἀρετῆς και εὐγενοῦς γενναιοφροσύ-
νης, ἐπιζοῦν με ὅλον των τὸ μεγαλεῖον παρὰ τοῖς συγ-
χρονοῖς σας. Φέρουσα τὴν βοήθειάν τῆς ἡ «Οὐνέσκο»,
δὲν χαρίζεται πρὸς ὑμᾶς. 'Εκτελεῖ καθήκον, διότι ὑπη-
ρεσία πρὸς τὴν 'Ελλάδα εἶναι ὑπηρεσία πρὸς τὴν ἀν-
θρωπότητα. 'Η «Οὐνέσκο» θὰ σας βοηθήσῃ εἰς πᾶν
ὅ,τι θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ ἐπιχειρηθῇ πρὸς ἀνοικο-
δόμησιν τῶν κατεστραμμένων σχολείων σας και ἐκ νέου
ἐφοδιασμὸν αὐτῶν με σχολικὸν ὕλικόν και ἐν γένει διὰ
πᾶν ὅ,τι κρίνεται ἀναγκαῖον διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ
κατὰ παράδοσιν ὑψηλοῦ ἐπιπέδου τῆς κατωτέρας, μέ-
σης και ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεώς σας... 'Απὸ τὸ βάθος
τῆς δυστυχίας τῆς ἡ 'Ελλάς ἀπαξ ἔτι ἔχει νὰ δώσῃ
μέγα μάθημα εἰς τὸν κόσμον».

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Ι

Μητρόπολις Κορινθίας

Καθ' ἃ ἀναγράφει ὁ «'Απόστολος Παῦλος» τῆς Μη-
τροπόλεως Κορινθίας, με ἐξαιρετικὴν ὀργάνωσιν και
μεγαλοπρέπειαν ἐωρτάσθη και ἐφέτος καθ' ἅπασαν τὴν
ἐπαρχίαν τῆς Μητροπόλεως ταύτης δι' ἱερῶν συνά-
ξεων, ἀκολουθιῶν και ἐορτῶν τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητρο-
πολίτου Κορινθίας Μιχαῆλ διοργανωθὲν Δωδεκαήμερον
τοῦ 'Απ. Παύλου, ἀπὸ τῆς 18ης μέχρι τῆς 29ης 'Ιου-
νίου. Αἱ ἐορταὶ ἐκορυφώθησαν με τὸν μεγαλοπρεπῆ
ἐορτασμὸν τῆς 28ης και 29ης 'Ιουνίου και τὴν τέλεσιν
'Εσπερινοῦ ἐν Παλ. Κορινθῶ ἐπὶ τοῦ «βήματος», ἐπὶ
τοῦ ὁποῖο προσήχθη βιαίως ὁ Παῦλος ὑπὸ τῶν 'Ιου-
δαίων, ἵνα δικασθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου τῆς 'Αχαίας
Γαλλιανός. Εἰς τὰς ἐορτὰς ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος και
ὁ Σεβ. Μητροπολίτης 'Αργυροκάστρου Παντελεῆμων,
ὡς και ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κ. Π.
Μπρατσιώτης.

Μητρόπολις 'Ιερισσοῦ, 'Αγ. 'Ορους και 'Αρδαμερίου

Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐξ 'Αρναίας, εἰς τὸν σεβ.
μητροπολίτην 'Ιερισσοῦ, 'Αγ. 'Ορους και 'Αρδαμερίου
κ. Διονυσίου, εἰς ἀμοιβὴν τῶν ἀγῶνων του και τῶν θυ-
σιῶν του και ὡς ἀναγνώρισις τῶν πρὸς τὴν πατρίδα
ὑπηρεσιῶν του, ἀπενεμήθησαν τὰ κάτωθι μετάλλια και
παράσημα: 1) Προτάσει τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν:
α) 'Ο 'Ανώτερος Ταξίαρχος τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Φοί-
νικος μετὰ ξιφῶν, β) τὸ μετάλλιον τοῦ Ναυτικοῦ ἀγῶ-
νος 1940—1941, γ) τὸ μετάλλιον τοῦ ἀγῶνος Μέσης
'Ανατολῆς και δ) Χρυσοῦν 'Αριστεῖον 'Ανδρείας δια-
κεκριμένων πράξεων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. 2) Ὑπὸ
τῆς Α. Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου 'Αλε-
ξανδρείας Χριστοφόρου ὁ Χρυσὸς Σταυρὸς τοῦ Τάγ-
ματος τοῦ 'Αγίου Μάρκου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

'Εν τῷ τεύχει τοῦ Φεβρουαρίου ἐν. ἔτους τοῦ «Πε-
ριοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας», ἐπισήμου ὀργά-
νου τῆς ρωσικῆς 'Εκκλησίας, δημοσιεύεται ἡ ἐκκλησι-
α τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας και πάσης
Ρωσίας «πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς εἰρήνης». «'Η ὀρθόδο-
ξος ρωσικὴ 'Εκκλησία—λέγεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ— μεθ'
ἱκανοποιήσεως ἐγνώ τὴν πρότασιν τοῦ Διεθνoῦς Κομι-
τάτου τοῦ συνδέσμου τῶν παραγόντων τοῦ πολιτισμοῦ
πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς εἰρήνης περὶ συγκλήσεως Παγ-

κοσμίῳ συνεδρίου τῶν ὁπαδῶν τῆς εἰρήνης καὶ θερμῶς ὑποστηρίζει καὶ εὐλογεῖ τὴν ἔκκλησιν ταύτην...». Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ κηρύττουσα τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, —λέγεται περαιτέρω—, μετὰ λύπης παρατηρεῖ τὴν ἐν τῷ πολιτικῷ ὀρίζοντι ἐμφάνισιν ἐπειληκτικῶν προμηνυμάτων ἐκρήξεως νέας τρικυμίας, νέου πολέμου, σκληροτέρου τοῦ προτέρου, οὐτινος οὐπὼ ἐπουλώθησαν τὰ τραύματα, καὶ τὸ ἐν τισι χώραις διεξαγόμενον κήρυγμα πρὸς προετοιμασίαν εἰς πόλεμον, καλεῖ δὲ πάντας τοὺς ἐραστὰς τῆς εἰρήνης πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κοινῆς ὑπερασπίσεως τῆς εἰρήνης. Ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ταύτης ὑψώσαντες τὴν φωνὴν κατὰ τὴν ἐν Μόσχᾳ διάσκεψιν τοῦ Ἰουλίου παρελθόντος ἔτους οἱ πρωθυεράρχαι καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀπετάθησαν πρὸς πάντας τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον χριστιανούς καὶ πάντας τοὺς διψῶντας δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην, ὅπως τείνωσιν εὐήκοον οὖς εἰς τὴν ἔκκλησιν τῶν. «Εὐλογοῦντες τὴν ὀλονὲν ἐνισχυομένην βουλῆσιν τῶν λαῶν πρὸς ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης καὶ τὴν πανταχόθεν κατὰ τοῦ πολέμου κατακραυγὴν, ταῦτοχρόνως διαδηλοῦμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ καὶ θὰ εὐλογῆσθαι τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἄμυναν, διότι θεωρεῖ αὐτὴν ὡς ἱερὸν καθῆκον, ὡς τὴν ὑψίστην ἔκφρασιν τῆς πρὸς τὴν πατ. ἰδία ἀγάπης». Ἐν τέλει ὁ Πατριάρχης δηλοῖ, ὅτι «ἐκ προσώπου τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπευθύνει πρὸς πάσας τὰς ἀδελφὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἔκκλησιν, «ὅπως ὑψώσωσι φωνὴν κατὰ πασῶν τῶν ἀποτειρῶν καὶ ἐνεργειῶν, τῶν τεινουσῶν εἰς ὑπονόμευσιν τῆς εἰρήνης, κατὰ τῶν νέων ἐμφανίσεων τοῦ ἀνθρωπίνου μίσους», προσκαλεῖ δὲ πάντας τοὺς ὑπερμάχους τῆς εἰρήνης, ὅπως ἐνώσωσι τὴν φωνὴν τῶν πρὸς τὴν προσπάθειαν τοῦ Διεθνoῦς Κομιτάτου.

Ἡ προσπάθεια αὕτη εἶχεν ἐκδηλωθῆ, ὡς εἶναι γνωστόν, διὰ τῶν ἐν Νέα Ὑόρκῃ καὶ Παρισίοις συγκροτηθέντων ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κομμουνιστικῶν συνεδριῶν.

—Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει διὰ μακρῶν περιγράφεται ἡ κατ' ἀπόφασιν τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν Μόσχας καὶ Πετρούπολεως πανηγυρικωτάτη ἀπονομή τοῦ τίτλου τοῦ διδάκτορος τῆς Θεολογίας, τιμῆς ἕνεκεν, εἰς τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Ἀλέξιον «διὰ τὴν ἐξέχουσαν αὐτοῦ πατριαρχικὴν δρᾶσιν», ὡς αὕτη ἐν μέρει εἰκονίζεται ἐν τῷ βιβλίῳ του «Λόγοι, ὁμιλίες, ἐπιστολαί, ἄρθρα, ἀνακοινώσεις», τῷ ἐκδοθέντι τῷ 1948. Κατὰ τὸ διασκεπτικὸν τῆς ἀποφάσεως τῶν Ἀκαδημιῶν, τὸ βιβλίον τοῦτο ἐμφανίζει τὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον πατριωτικὴν τοῦ συγγραφέως του δρᾶσιν» παρεκτός ὅμως τούτου, ὁ τιμώμενος ἐπιτυχῶς συνέχισε καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ ὑπὸ τοῦ προκατόχου του πατριάρχου Σεργίου ἀρξάμενον ἔργον τῆς συγκροτήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτατα δ' ἐξήρθη ἡ ὑπ' αὐτοῦ ρύθμισις τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων Κράτους καὶ Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἡ τεραστία αὐτοῦ ἐργασία πρὸς συνένωσιν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον διεσκορπισμένων τέκνων τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν του ἀδελφῆς τῆς δόξης αὐτῆς ἐνώπιον τῆς οἰκουμένης ὀρθοδοξίας. Ἡ δρᾶσις αὕτη τοῦ Πατριάρχου χαρακτηρίζεται ὡς ἔξοχος, ἱστορικὴ, ἐντασσομένη αὐτόχρονα εἰς τὴν ἱστορίαν οὐ μόνον τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς οἰκουμένης ὀρθοδοξίας.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν εὐχαριστιῶν τοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τῆ εἰς αὐτὸν προσγενομένη τιμῆ, εἰς τὴν πανηγυρικὴν ταύτην κοινὴν συνεδρίαν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τῶν πρυτάνεων ἀμφοτέρων τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ἄλλων προσωπικότητων, ἐισελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἡγουμένος Ἀρχιμ. Βασίλειος Σαμάχα, ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας παρὰ τῆ ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐν προσφωνήσει πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐζήτησε τὴν ἀδειαν, ὅπως ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας συγχαρῆ τὸν Μακαριώτατον ἐπὶ τῷ ὅτι ἐπαξίως ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία μετὰ τῶν ρωσικῶν θεολογι-

κῶν Ἀκαδημιῶν ὑψώσε τὴν λυχνίαν εἰς τὸ ἐμπρόπιν ὕψος, ὅπως φωτίζη τὸν κόσμον. «Τὸ λαμπρὸν αὐτὸ φῶς —προσέθηκεν— φωτίζει οὐχὶ μόνον τὴν ρωσικὴν Ἐκκλησίαν· ὀλόκληρος ὁ ὀρθόδοξος κόσμος ἀτενίζει πρὸς αὐτὸ μετ' ἐλπίδος καὶ πίστεως. Ἰδιαζόμενος δὲ δικαίως ἡ Ἐκκλησία Ἀντιοχείας προσάγει τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, διότι ὑπῆρξαν τρόφιμοι ρωσικῶν θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν πολλοὶ τῶν κληρικῶν τῆς, ἐν οἷς καὶ ὁ πρωθυεράρχης τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίας Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλέξανδρος Γ'. Ἀναντιρρήτως ἡ ἱστορικὴ αὕτη ἡμέρα προσθέτει νέαν σελίδα εἰς τὴν ἱστορίαν συμπάσης τῆς Ὀρθοδόξιας, ἣτις σήμερον ἐκφράζει πρὸς ὑμᾶς τὸν βαθὺν σεβασμὸν τῆς, οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, ὅτι ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐπιδεικνύει τιμὴν πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου, ἡ φωνὴ τοῦ ὁποίου ἤχει εἰς σύμπαντα τὸν ὀρθόδοξον κόσμον. Ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε φωνὴ ἀγγέλου, τὸν ὁποῖον οἱ ἔχοντες ὄρα ἀκούετωσαν, διότι αἱ καρδίαι τῶν θὰ χαρῶσιν, ὅταν ἀκολουθῶσι τὴν φωνὴν τοῦ καλοῦ Ποιμένος».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ «Σύνδεσμος τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων» τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐψήφισεν ἀπόφασιν, ἀρνούμενην εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ παραμένοντας ἐπισκόπους Διονύσιον, Νικόλαον Βελιμίροβιτς καὶ Εἰρηναῖον Τζώρτζεβιτς τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὁμιλοῦν ἐν ὄνοματι τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ κλήρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφει τὸ μηνιαῖον περιοδικὸν τῆς ὀρθοδόξου βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας «Trkovni Vestnik», τῆς 31ης τοῦ παρελθόντος Μαΐου ἔτους τοῦ κτηρίου τῆς ἐν Σόφια ὀρθοδόξου θεολογικῆς σχολῆς ἐγένετο ἡ τελετὴ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων αὐτῆς, καθ' ἣν ἔλαβον τὰ πτυχία αὐτῶν 34 ἀπόφοιτοι, ἐν οἷς 25 ἱερεῖς, 4 μοναχοὶ καὶ 5 λῆϊκοὶ (4 ἄνδρες καὶ μία γυνή). Ἡ τελετὴ συνεδέθη μὲ πανηγυρικὸν ἔσπερινόν, τελεσθέντα τῇ παραμονῇ, ὡς καὶ μὲ πανηγυρικὴν λειτουργίαν, ἱερουργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου, ὅστις κατὰ τὴν ἐορτὴν μετέδωκε τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς νέους πτυχιούχους, συστήσας εἰς αὐτοὺς «νὰ ὑπηρετήσωσι πιστῶς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν θαυμαστόν καὶ ἐργατικὸν λαόν τῆς βουλγαρικῆς δημοκρατίας». Κατὰ τὸ ἔσπερας καθηγηταὶ καὶ σπουδασταὶ παρεκάθησαν εἰς ἐν ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου ἀντηλλάγησαν λόγοι, ἐν οἷς ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Σόφιας ἔχαρακτηρίσθη ὡς «τὸ κόσμημα τῆς λαϊκῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας».

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ 12 Ἰουλίου ὁ Πάπας δι' αὐτογράφου ἐπιστολῆς αὐτοῦ καθώρισε τοὺς σκοποὺς, δι' οὓς θὰ ἑορταθῆ ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ Ἅγιον Ἔτος, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς Ἐκκλησίας». Οἱ σκοποὶ οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς: «Ἐξαιγιασμός τῶν ψυχῶν μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν μετάνοιαν. Ἀδιάσειστος πίστις εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Δρᾶσις διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἁγίων τόπων. Ὑπεράσπισις τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιθέσεων ἐκ μέρους τῶν ἐχθρῶν τῆς. Ζήτησις τῆς πίστεως διὰ τοὺς πεπλανημένους, τοὺς ἀπίστους καὶ τοὺς ἀθέτους. Ἐξάσκησης τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ ἔργα παραμυθίας διὰ τοὺς ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσιν».

—Ὁ ἐν Ρώμῃ ἀνταποκριτὴς τοῦ «Ρώυτερ» ἐτηλεγράφησεν, ὅτι τοὐλάχιστον 6.000.000 ἱταλῶν ψηφοφόρων θίγονται ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἁγίας Ἐδρας, καθ' ἣν οἱ καλοὶ Καθολικοὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι μέλη κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ ὀργανώσεων ἢ νὰ ἔχουν συμπαθείας πρὸς τοὺς κομμουνιστάς, διότι ἄλλως ἔχουν αὐτομάτως ἀφορισθῆ καὶ εἶναι ἀποκεκλεισμένοι

ἐκ των μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας των. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ὡς μεταδίδει τὸ Γαλλικὸν Πρακτορεῖον εἰδήσεων ἐκ Ῥώμης, ἀποτελεῖ ἀντικείμενων πολλῶν σχολίων εἰς τοὺς πολιτικούς κύκλους, καθ' ὅσον, ὡς πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ἐν σημαντικὸν τμήμα τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ εὐρίσκειται εἰς κατάστασιν ἀφορισμοῦ.

—Κατὰ τὰς τελευταίας ἑβδομάδας ἐνετάθη ὁ διωγμὸς τῆς κομμουνιστικῆς κυβερνήσεως τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐναντίον τῶν Καθολικῶν ἱερέων καὶ πιστῶν. Τὸ ἡμιεπίσημον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῆς Ἁγίας Ἐδρας «Ὁ Ῥωμαῖος Παρατηρητής» εἰς πρόσφατον ἀρθρον του γράφει σχετικῶς μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ἡ Ἱεραρχία τῆς Τσεχοσλοβακίας, ὅπως καὶ ἡ Ἱεραρχία τῆς Οὐγγαρίας, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη Καθολικὴ Ἱεραρχία τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως δὲν θὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα. Οὐδέποτε ἐπίσης θὰ παύσῃ προστατεύουσα τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ προσπαζέουσα τὰς ἐλευθερίας καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας».

—Ἐπεδεινώθη ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ οὐγγρου πριμάτου καρδινάλιου Ἰωσήφ Μιτζέντ, ἔχοντος κρίσιν παραληρηματικὴν καὶ μεταφερθέντος ἐκ τῶν φυλακῶν εἰς τὸ φρενοκομεῖον τοῦ Τεπόμετζο.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ ἀνεγράφη ἐν τῷ ξένῳ τύπῳ, ἡ προσπάθεια τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπῆς πρὸς δημοουργίαν θρησκευτικότητος τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ ἐστέφη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Χιλιάδες πιστῶν παρηκολούθησαν τὰς ἀκολουθίας καὶ τὰ κηρύγματα εἰς τὰς διαφόρους ἐνορίας τῆς πρωτεύουσας, ἐνῶ οἱ χριστιανοὶ νέοι ἐδημιούργησαν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις πυρῆνας προσευχῆς καὶ μελέτης τῆς ἁγίας Γραφῆς. Διοργανωτῆς τῆς ὅλης κινήσεως εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου.

—Εἰς τὴν ἐν Καντέρμπουρ ὄνοσον τῶν ἀγγλικανῶν ἔγινε σφοδρὰ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπογυναικῶν ἀναλήψεως ἱερατικῶν καθηκόντων. Ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν ἔχαρκτηρίσει τὴν συμμετοχὴν τῶν γυναικῶν εἰς τὰς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθρου καὶ Ἐσπερινοῦ ὡς ἀπάξιοντες «εἰς τὴν αἰωνόβιον παράδοσιν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς», μειονοψηφούντων τῶν ἐπισκόπων Μπρίστολ καὶ Τσίτσεστερ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρ ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς μειονοψηφίας, τονίσας ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀποκλείωνται ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι γυναῖκες, ἔχουσαι ἐκκλησιαστικὰ ἐνδιαφέροντα.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ Διοικητὴς τοῦ 4ου λόχου Κ.Ε.Ν.Β. δι' ἀνακοινώσεώς του ἀναφέρει, ὅτι οἱ ὀπλίται τοῦ 4ου Λόχου Κ.Ε.Ν.Β. πρόβησαν μετ' ἀγανακτήσεως εἰς τὴν καταστροφὴν ὄλων τῶν κρυπαρῶν καὶ ἀποπνεόντων βαρεῖαν δυσσομίαν ἐντύπων καὶ παρακαλοῦν, ὅπως οἱ δυνάμενοι ἀποστείλουν εἰς τὴν βιβλιοθήκην των βιβλία ἠθικοθετικῆς ἢ καὶ καθαρῶς χριστιανικοῦ περιεχομένου διὰ τὴν καθημερινὴν ἀγνήν τροφήν τῆς ψυχῆς των καὶ ἰδίως τὸ βιβλίον τῶν βιβλίων, τὴν Ἁγίαν Γραφήν.

—Τὸ Ἰδρυμα Ροκφέλλερ παρέσχε ἐπιχορήγησιν 100.000 δολларίων εἰς τὸ Ὄμοσπονδιακὸν Συμβούλιον τῶν ἐν Ἀμερικῇ Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἵνα αὐταὶ μελετήσῃ τὰ ζητήματα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν. Ἡ ἐπιτροπὴ, ἥτις ἀνέλαβε τὴν διοργανώσιν τῆς σχετικῆς μελέτης, ἔχει ἐπὶ κεφαλῆς τὸν παλαιὸν πρόεδρον τοῦ Ὄμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν κ. Charles P. Tatt. Οὗτος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιτροπῆς θὰ συνεργασθῇ μετ' ἐξόχους προσωπικότητας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου ὄλου τοῦ κόσμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Ἐξεδόθη τὸ Β' τεῦχος τῆς «Θεολογίας» (Ἀπριλίου—Ἰουνίου 1949), ὃ δὲ περιεχόμενα εἶνε τὰ ἑξῆς:

Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (†), Ἀρχιεπισκόπου Ἀθη-

νῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Ἡ ἐξωτερικὴ κατάσταση τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τοῦ ἡ' αἰῶνος.—**Βασιλείου Ἀτέση**, Ἐπισκόπου Ταλαντίου, Ἡ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ Σκύρου (1837—1841).—**Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκολουθία τοῦ Βαπτίσματος.—**Ἰωάννου Ν. Καρμίου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου (συνέχεια).—**Κωνσταντίνου Γ. Μπῶνη**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Σχόλια εἰς τοὺς δύο ἐγκωμιαστικούς λόγους Εὐθυμίου τοῦ Μαλάκῃ Μητροπολίτου Νέων Πατρῶν (Ῥπάτης) εἰς τὸν αὐτοκράτορα Μανουήλ Α' Κομνηνὸν (τέλος).—**Γεωργίου Ἰ. Κονιδάρη**, Κοσμήτορος τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ θέσις τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ «Κοινωνίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν».—Dr Markos A. Siotis, Die klassische und die christliche Cheirotonie in ihrem Verhältnis.—**Τάσου Ἀθ. Γρετσοπούλου**, Μητροπολίτος καὶ μητροπολίται Λακεδαιμονίας κατὰ τὴν ἐνετοκρατίαν: Θεοδώρητος Κρυτῆς, ὁ ἐκ Δημητσάνης.—**Κριτικὴ καὶ Βιβλιογραφία**.—**Βιβλιογραφικὸν Δελτίον** ὑπὸ **Γ. Ν. Καρμίου**.

Ἐτησίαν Συνδρομὴ: Ἐσωτερικοῦ 40.000. Ἐξωτερικοῦ δολλάρ. 10.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, Φιλοθέης 19, Ἀθήνας.

Θεοδώρου Δ. Μοσχονᾶ, Ὑπομηματογράφου καὶ Βιβλιοφύλακος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, Μέρημα τοῦ ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τουρκοκρατίας. Συντεχνία, Ἀδελφάτα, Ἐσνάφια. Τύποις «Le Progrès» Γ. Μπόλλα, Ἀλεξάνδρεια 1949 (σελ. 25).

Ἄ κ ο λ ο υ θ ί α τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου τοῦ Νοταρά, ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον (1885) ἐπιμελεῖται καὶ δαπάνῃ **Γεωργίου Βουτζιάδη** ἱερέως, νῦν δὲ τὸ δευτέρον ἐκδομένη μερίμνη τοῦ Σερβ. **Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαῆλ**. Ἐν Κορίνθῳ 1949 (σελ. 52).

Κώστα Δ. Καραγκούνη Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκδόσεις «Σωτηρίας». Ἀθήναι 1948 (σελ. 16).

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ θεία ἀνταπόδοσις. Ἀθήναι 1949 (σελ. 15).

Θ ε ο τ ο κ ἄ ρ ι ο ν, νέον ποικίλον καὶ ὀμοίωτον Ὀκτώηχον... ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον παρὰ **Νικολάου μοναχοῦ** τοῦ Ναξίου... τὸ ἔκρον τύποις ἐκδοταὶ ὑπὸ **Σωτηρίου Ν. Σχοινᾶ**. Βόλος 1949. Ἐκδοτ. οἶκος Σωτ. Ν. Σχοινᾶ (σελ. 182).

Τζάνου Γουγουτά, ἱερέως, Λουδοῦδια τοῦ Παρταδίου. Ψυχοφελές βιβλίον. Ἐκδόσεις «Ἀγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης». Βόλος 1949 (σελ. 97).

Bulletin Analytique de Bibliographie Hellenique 1947 Fascicule V' ἐκδόσις τοῦ ἐν Ἀθήναις Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, Athènes 1948 (σ. 289—400).

† **Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος**. Οἱ Ἀπόστολοι (Ὁμιλία εἰς τὰς ἀποστολικὰς περικοπὰς τῶν Κυριακῶν) Βιβλιοθήκη Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1949 (σελ. 213).

Θεοδώρου Μοσχονᾶ, Μέρημα τοῦ ἑλληνορθοδόξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Ἀλεξάνδρεια 1949 (σελ. 28).

Ἀρχιμ. Ἀθηνάγορα Θ. Κοκκινάκη, Ἡ κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξ ἀπόψεως ὀρθοδόξου (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ»), Νέα Ὑόρκη 1949 (σελ. 40).

Ἰωάννου Θ. Παναγοπούλου, διδάκτορος Νομικῆς, δικηγόρου, Ἰουλιανὸν—Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον καὶ οἱ παλαιοημερολογίται ἐν τῇ αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ἱστορικὴ, κανονικὴ καὶ νομικὴ ἔρευνα. Ἀθήναι, τύποις Ν. Σεφρανοπούλου, 1949 (σελ. 23).—Σκέψεις, κρίσεις καὶ ἀπόψεις, σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὸ ἐν ἰσχύϊ ἐκκλησιαστικὸν καὶ πολιτικὸν ἡμερολόγιον, τὸ ἀρθρον 1 τοῦ Συντάγματος καὶ, εἰδικώτερον, πρὸς τὴν ἰσχύϊ πάντων τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν νόμων τῆς Πολιτείας.

Σχολαστικοκατάργησις, ἡ διατριβή, ἀποδεικνύουσα ψευδεῖς τὰς κατηγορίας καὶ συκοφαντίας τινῶν ἀθλίων σχολαστι-

κών, άγνωστο και άκυκλοφόρητο έργο του **'Αδαμαντίου Κοραή** κατά του Κοδριακά: τυπωμένο στο Παρίσι στα 1818 με το ψευδώνυμο Π. Γ. Νάξιος και έξαφανισμένο από τον ίδιο αναγνωρισμένο τώρα ξανατυπώνεται άπ' το μοναδικό άρχετυπο με πρόλογο και σχόλια **Γ. Βαλέτα**. Αθήνα, Έκδόσεις «Πηγής», 1949 (σελ. 79).

Έκδόσεις Ένώσεως άποφοίτων Ριζαρείου Σχολής: Έπετηρίς 1948. Αθήνα, 1949, τύποις «Φοίνικος» (σελ. 228).—Περιλαμβάνει μελέτες παλαιών ριζαρειτών: Β. Βέλλα, Κ. Δουβουλιώτου, Ήλ. Μπερτόλη, Γερ. Κοτσώνη και Ν. Φραγκούλα, έν οίς και του πανεπιστημιακού της Σχολής Καθηγητού Αμ. Αλιβιζάτου, και προσωπογραφίας περί των Πενταπόλεως Νεκταρίου Κεφαλά και του Γ. Καρβούνη υπό Ίω. Κωστανταράκη, του Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου υπό Γερ. Κονιδάκη, του Ίω. Σακελλαρίδου υπό Αθ. Τριγωνίδη, και Άναμνήσεις υπό των Γ. Σωτηρίου, Ν. Λούβαρι, Ίω. Θεοδοφακοπούλου, Π. Μπρατσιώτου, Δ. Πετρακάκου και Ν. Μαρτίνη. Προστίθεται κατάλογος πάντων των μέχρι του 1941 φοιτησάντων είς την Σχολήν.

Ε. Π. Παπανούτσου, Ήθική, Έκδοσις «Ίκάρου». Αθήναι 1949. (Μέγα 8ον, σελ. 453): Ο ήθικός όρθολογισμός, ή ήθική του Κάντ, ή θετική και επιστημονική ήθική, τό θέμα των ήθικών άξιων, τό νόημα της άρετης. Πίναξ όνομάτων.

Του αύτου, Παλαμάς, Καβάφης, Σικελιανός. Έκδόσεις «Άλφα» Ι. Μ. Σκαλίκη (σελ. 225): Η ποιητική του Παλαμά, ό διδακτικός Καβάφης, τό πνευματικό κλίμα της Σικελιανικής ποίησης.

Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης: Άμφιλόχιος Ίκονίου και Μέγας Βασίλειος (τό περί σχέσεως λογικού και Άποκαλύψεως, ή πίστεως και γνώσεως πρόβλημα) υπό **Κων. Γ. Μπόνη**, Τακτικού Καθηγητού της Έκκλησιαστικής Γραμματολογίας έν τώ Πανεπιστημίω Θεσσαλονίκης. Λόγος επί τη έορτή των Τριών Ίεραρχών, ενθεις έν τη αίδούση των τελετών του Πανεπιστημίου, έντολή της Συγκλήτου τη 30 Ίανουαρίου 1948. Θεσσαλονίκη 1949 (σελ. 28).

Νικ. Ε. Ζευγαδάκη, Δύο πατριαρχικά Σιγίλλια ρυθμιστικά των σχέσεων των Σιναιτών και της Μητροπόλεως Κρήτης. 1. Τό Σιγίλλιον Σωφρονίου του Β' (1777). Άνάτυπον έν των «Κρητικών Χρονικών». Ήράκλειον Κρήτης 1948 (σελ. 507—520).

Σύνδεσμος Έλλήνων Βιομηχάνων. Η ελληνική βιομηχανία κατά τό 1948. Αθήναι 1949 (σελ. 98). Μετά 5 πινάκων διαγραμμάτων.

Διον. Χ. Στραβολέμου: Η Ζάκυνθος στα χρόνια της σκλαβιάς. Τύποις Φ. Κοντόγιωργα, Ζάκυνθος 1949 (σελ. 567). Μέρος Α': Ύπό Ιταλικήν κυριαρχίαν μέρος Β': υπό γερμανικήν κυριαρχίαν μέρος Γ': υπό τήν κυριαρχίαν του ΕΑΜ. Τό έργον άφιερούται είς τόν Σεβ. Μητροπολίτου Ζακύνθου Χρυσόστομον Δημητρίου, «που προσέφερε στο ποίμνιό του δλην τήν ζωήν αύτου και τήν δρασιν και άξιος της Έκκλησίας και της πατρίδος άνεδείχθη.»

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Συνδρομαί και έμβάσματα διά ταχυδρομικής έπιταγής: Προς τόν Διαχειριστήν του Περιοδικού «Έκκλησία», Αθήνας (Κ), όδός Φιλοθέης 19. Τηλέφ. 27.689.

Έπιστολαί, άρθρα, βιβλία, περιοδικά και έφημερίδες έπι' άνταλλαγή: Προς τήν Διεύθυνσιν της «Έκκλησία», Όδός Μοσχονησιών 12Α, Αθήνας 8. Τηλέφ. 82-219.

Αίδεο. Δημ. Παπαχαλάμπους, Πλάτανον-Άλμυρού, Άναστ. Κατζήγιώγγου, Άνδρον και Στελ. Πιακήν, Έμπρόσθερον Άποκορώνων διευθύνσεις σας έτακτοποιήθησαν.—**Αίδ. Άποστ. Σ. Παπαδόπουλου**, Βάλτων-Όρεσιάδος: ένεγράφητε. Περί της χειροτονίας σας ουδεμίαν εΐχομέν ποτε είδοποίησιν. Άποστέλλομεν φύλλα από 1-1-49.—**Αίδ. Κων. Σωτηρίου**, Καστοριάν. Διεύθυνσίς σας έτακτοποιήθη. Άποστέλλομεν φύλλα από 1-1-49.—**Αίδ. Φιλ. Γκαβόν**, Βουντένη-Πατρών φύλλα 5 και 7 άπεστάλησαν. Τόμοι του 1948 υπάρχουν.—**Αίδ. Σωτήρ. Κλεπετουάνα**,

Λειβόρτζιον-Καλαβρύτων και **Γεώρ. Τριβυζάν**, Άγρον-Κερκύρας. Ένεγράφητε. **Αίδ. Άνδρ. Παπαθανασίου**, Τρίκκαλα και **Κύριον Μιχ. Τριανταφύλλου**, Θεσσαλονίκηνη ζητηθέντα άποστέλλονται.—**Αίδ. Χαρ. Σταματάκη**, Ήράκλειον-Κρήτης: έτακτοποιήθητε.—**Αίδ. Έμμαν. Παπαγεωργίου**, Άγ. Ευστράτιον-Άήμων: ένεγράφητε. Άποστέλλομεν φύλλα από 1-1-49.

Πάσα μεταβολή διευθύνσεως δέον να μάς άνακοινούται άμέσως, σημειουμένης άπαραιτήτως της θέσεως, **έξ ής ή μετάθεσις. Άνευ της σημειώσεως ταύτης άποβάνει άδύνατος ή άποστολή του φύλλου είς τήν νέαν διεύθυνσιν.**

Παρακαλούνται οι έμβάζοντες χρήματα έν των επαρχιών διά συνδρομήν ή δημοσίευσιν ή δι' οίονδήποτε άλλον λόγον ν' άποστέλλωσιν αυτά μόνον διά ταχυδρομικής έπιταγής, προς τό περιοδικόν «Έκκλησία» άπευθυνομένης. Έμβάσματα έντός έπιστολών δέον ν' άποφεύγονται άπολύτως, ως και ή καταβολή συνδρομών είς γραμματόσημα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Ί. Αρχιεπισκοπή Άθηνών

[2] Προς τόν **Άρχιμ. Δωρόθεον Χλαμίδα**

Άγνώστου διαμονής

Καλούμέν σε όπως έμφανισθής αύτοπροσώπως ένώπιον του καθ' ήμάς Έπισκοπικού Δικαστηρίου τήν 10ην Αύγουστου έ. έ., ήμέραν Τετάρτην και ώραν 12ην μ., ίνα δικασθής δι' ήν κατηγορίαν άπελογήθης ένώπιον του έκτελέσαντος χρέη άνακριτού Άρχιμ. Παναρέτου Τοπαλίδου.

Προσεπιδηλούμέν σοι δε ότι, άν μη έμφανισθής τή ως άνω τε ήμέρα και ώρα, θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τη 7η Ίουλίου 1949

Ο Πρόεδρος του Έπισκοπικού Δικαστηρίου
† Ο Ταλαντίου Βασίλειος

[2] Προς τόν **Άρχιμ. Ίάκωβον Δεληγιαννάκη**

Άγνώστου διαμονής

Καλούμέν σε όπως έμφανισθής αύτοπροσώπως ένώπιον του καθ' ήμάς Έπισκοπικού Δικαστηρίου τήν 10ην Αύγουστου έ. έ., ήμέραν Τετάρτην και ώρα 12ην μ., ίνα δικασθής δι' ήν κατηγορίαν άπελογήθης ένώπιον του έκτελέσαντος χρέη άνακριτού Άρχιμ. Φιλήμονος Ζέη.

Προσεπιδηλούμέν σοι δε ότι, άν μη έμφανισθής τή ως άνω ήμέρα τε και ώρα, θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τη 7η Ίουλίου 1949.

Ο Πρόεδρος του Έπισκοπικού Δικαστηρίου
† Ο Ταλαντίου Βασίλειος

[2] Προς τόν **Ίερομόναχον Ίουστίνον Λιόνταν**

Άγνώστου διαμονής

Καλούμέν σε όπως έμφανισθής αύτοπροσώπως ένώπιον του καθ' ήμάς έπισκοπικού Δικαστηρίου τήν 10ην Αύγουστου έ. έ., ήμέραν Τετάρτην και ώρα 12 μ., ίνα δικασθής δι' ήν κατηγορίαν άπελογήθης ένώπιον του έκτελέσαντος χρέη άνακριτού Άρχιμ. Παναρέτου Τοπαλίδου.

Προσεπιδηλούμέν σοι δε ότι, άν μη έμφανισθής τή ως άνω ήμέρα τε και ώρα, θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τη 7η Ίουλίου 1949

Ο Πρόεδρος του Έπισκοπικού Δικαστηρίου
† Ο Ταλαντίου Βασίλειος

[2] **Πρὸς τὸν Διάκονον Ἰάκωβον Κονταξῆν**
Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τὴν 10ην Αὐγούστου ἔ. ἔ., ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 12ην μ., ἵνα δικασθῆς δι' ἣν κατηγορίαν ἀπελογήθῃς ἐνώπιον τοῦ ἐκτελέσαντος χρέη ἀνακριτοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Καλαφάτη.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι δὲ ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6ῃ Ἰουλίου 1949

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ταλαντίου Βασίλειος

Ἱ. Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

[2] **Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἀλέξ. Γρ. Μερέρην**
Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε δυνάμει τοῦ Νόμου 5383]32 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων», ὅπως τὴν 10ην Αὐγούστου ἔτους 1949, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10 π. μ. ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἡμῶν, ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ταῖς ἀποδιδόμεναις σοι κατηγορίαις.

Προσεπιδηλοῦμέν δέ σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς κατὰ τὴν ἄνω ἡμέραν καὶ ὥραν, θὰ δικασθῆς ἐρήμην συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 125 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1949.

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δημήτριος

[2] **Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἰωάννην Γαϊτάνην**
Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε δυνάμει τοῦ Νόμου 5383]32 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων», ὅπως τὴν 10ην Αὐγούστου ἔτους 1949, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10 π. μ. ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἡμῶν, ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ταῖς ἀποδιδόμεναις σοι κατηγορίαις.

Προσεπιδηλοῦμέν δέ σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς κατὰ τὴν ἄνω ἡμέραν καὶ ὥραν, θὰ δικασθῆς ἐρήμην συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 125 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1949

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δημήτριος

[2] **Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἀντόνιον Πλαγιαννῆκον**
Ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε δυνάμει τοῦ Νόμου 5383]32 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων», ὅπως τὴν 10ην Αὐγούστου ἔτους 1949 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10 π. μ. ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἡμῶν, ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ταῖς ἀποδιδόμεναις σοι κατηγορίαις.

Προσεπιδηλοῦμέν δέ σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς κατὰ τὴν ἄνω ἡμέραν καὶ ὥραν, θὰ δικασθῆς ἐρήμην συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 125 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1949

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δημήτριος

Ἱ. Μητρόπολις Δράμας

[2] **Πρὸς τὸν Ἱερέα Ἀναστάσιον Καραναστάσην,**
τέως ἐφημέριον Εἰσοδίων Θεοτόκου Δράμας,
καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι, ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῇ 6ῃ Σεπτεμβρίου 1949, ἡμέρᾳ Τρίτῃ καὶ ὥρᾳ 11 π. μ., ὅπως δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀποβολῇ τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καὶ ἐπὶ σκανδαλώδει βίῳ, περὶ ἧς κατηγορίας ἐκλήθῃς εἰς ἀπολογία.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Δράμα τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1949

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Δράμας Γεώργιος

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Σάμου—Ἱκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει 1) τὰ ἀρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200)1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», 2) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 540)1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως» καὶ 3) τὸν Α. Ν. 536)1945 «Περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ Ταξιαρχῶν τῆς Κοινότητος Σπαθαράτων Σάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης προκηρύξεως ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ Α. Νόμου 2200)1940 «Περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1949

† Ὁ Σάμου Εἰρηναῖος

Ἱ. Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τοῦ ἐν Τριχωνίῳ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ Ἁγία Παρασκευή, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 47 τοῦ Α. Ν. 2200)1940 «περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων», ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 16 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 586)41 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Α. Ν. 2200)1940», ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ Ἰουλίου 1949

† Ὁ Αἰτωλίας Ἱερόθεος

Ἱ. Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων Νόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Ἁγίου Χρυσοστόμου—ἐν Λουκᾷ—, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα.

Ἐν Τριπόλει τῇ 16 Ἰουλίου 1949

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Πρωκόπιος
—Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων νόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Κοιμήσεως Θεοτόκου—ἐν Περδικιοβρύσει—, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα. Ἐν Τριπόλει τῇ 16 Ἰουλίου 1949

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Πρωκόπιος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Σάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ

† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΗΣ

Τόποις «Φοῖνικς» Λεωννάτου 4